A NAGYSZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1905. évi szeptember hó 7-én

NAGYSZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

és

BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(II.)

SZERKESZTETTE:

NAGY IMRE

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

Kiadja: A NAGYSZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE.

DEBRECZEN SZ. KIR. VÁROS KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA

1905. — 1788.

A NAGYSZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1905. évi szeptember hó 7-én

NAGYSZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

és

BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(II.)

SZERKESZTETTE:

NAGY IMRE

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

Kiadja: A NAGYSZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE.

DEBRECZEN SZ. KIR. VÁROS KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA.

1905. — 1788.

A nagyszalontai ev. ref. egyházmegye 1905 szeptember 7-én Nagyszalontán tartott közgyűlésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Széll Kálmán esperes és gróf Tisza István egyházmegyei gondnok elnöklete alatt:

I. Tanácsbírák:

Lelkészi részről:	Világi részről:
Balogh Ambrus	Dr. Balogh Elek
Dr. Márk Ferencz	Benedek László
Nagy Imre	Hadházy Kálmán
Böszörményi Lajos	Gróf Tisza Kálmán
Csécsi Imre	Szikszay Lajos

II. Jegyzők:

Nagy Imre és Szabó István lelkészi, Hadházy Kálmán és Sütő Antal világi részről.

III. Számvevőszéki tagok:

Kovács Károly (egyházmegyei ügyész is), dr. Márk Ferencz, Bagdi János, Borbély László.

IV. Lelkészek:

Bagdi János anti, Bán József nagyzerindi, Bessenyei Imre m.-sasi, Bugyi János erdőgyaraki, Bottyán Pál belényesi, Bagdány János f.-tóti, Fogarassy Bálint ágyai, Kolumbán Áron kötegyáni, Makai Elek fenesi, Nagy Endre s.-kereszturi, Nagy Lajos sonkolyosi, Nagy Dániel bélzerindi, Ónody Sándor m.-gyáni, Unghváry Gyula tamásdai, Vajda Mihály gyantai lelkész.

V. Tanitói testület képviselője:

Kiss István.

VI. Egyházak világi képviselői:

Balogh Sándor és Mogyorós Mihály Nagyszalontáról, S. Tóth Sándor Ugráról, Gyulai István Tárkányból, Oláh Bálint Mezőgyánból, M. Juhász Gábor Sarkadról, Bálint János Kötegyánból, Sándor Mihály Nagyzerindről.

Széll Kálmán esperes buzgó alkalmi ima után, szive egész melegével üdvözli egyházmegyénk szeretve tisztelt gondnokát, ki lelki buzgósággal fáradozik egyházunk épitésén, bölcs tanácsaival vezérel, munkájával példát ad, támogat és buzdit mindnyájunkat; üdvözli az egyházmegye tanácsbiráit, jegyzőit, a megjelent lelkészeket a tanitói testület s az egyházak képviselőit, általában a gyülés alkotó tagjait és a gyülést megnyitja.

37. A tanitói testület képviselője s az egyházak megjelent küldöttei beadják megbizó leveleiket.

Neveik felolvasása után a fentirt sorrendben igazoltatnak.

38. Esperes jelenti, hogy Szabó József borossebesi, Szathmáry István remetei, Bodnár Lajos cserm̋i lelkészek hivatali elfoglaltatás s családi körülmények miatt nem jelenhettek meg e gyülésen.

Sajnálattal vétetik tudomásul.

39. Az esperes által kinyomatott s a gyülés tagjai közt kiosztott tárgysorozat

felolvasottnak tekintetvén, némi módositással a tanácskozás sorrendjéül szolgál.

40. Olvastatott a szavazatbontó bizottságnak az egyházmegyei lelkészi aljegyzőség betöltésére vonatkozó két jegyzőkönyve:

I.

Jegyzőkönyv,

felvétetett Nagyszalontán, 1905 junius 21-én az üresedésben levő egykázmegyei lelkészi, aljegyzőségre beadott szavazatok felbontása alkalmával.

Jelen voltak: Széll Kálmán ev. ref. esperes, Böszörményi Lajos lelkészi, Hadházy Kálmán világi egyházmegyei tanácsbirák.

1. szám. Esperes üdvözölve a szavazatbontó bizottság tagjait, előterjeszti, hogy a 8—1905. sz. egyházmegyei végzés folytán az üresedésbe jött egyházmegyei lelkészi aljegyzőség betöltésére szavazásra hivta fel a presbyteriumokat f. évi junius 10-ig terjedő határidővel. Ezen felhivás folytán 43 egyház küldötte be szavazatát az esperesi hivatalhoz. A kisperegi és szakáli egyház szavazatot nem küldött be.

A beérkezett szavazatok felbontása alkalmával kiderült, hogy a 43 egyházból beküldött 60 szavazat mind jogérvényes.

Ezen beérkezett 60 szavazatból:

1.	Szabó István geszti lelkész . .	29
2.	Budai János b.-böszörményi lelk.	8
3.	Fogarassy Bálint ágyai lelkész .	8
4.	Ónody Sándor mezőgyáni lelkész	5
5.	Bottyán Pál belényesi „	4
6.	Bagdi János anti „	1
7.	Bodnár Lajos csermöi „	1
8.	Csák József komádii „	1
9.	Csécsi Imre aradi „	1
10.	Szathmáry István remetei „	1
11.	Szücs József f.-gyarmati „	1
	Összesen	60 szavazatot nyert.

Miért is, mivel senki általános többséget nem nyert, a legtöbb szavazatot nyert 3 egyén, u. m. Szabó István 29 szavazatot, Buday János 8 szavazatot, Fogarassy Bálint 8 szavazatot nyert egyének ujabb szavazásra kitüzetnek.

A felbontott szavazatok 43 darabban mellékeltetnek.

K. m. f.

Széll Kálmán,
evang. reform. esperes.

Böszörményi Lajos,
Hadházy Kálmán,
egyházmegyei tanácsbirák.

II.

Jegyzőkönyv,

felvétetett Nagyszalontán 1905 augusztus hó 12. napján az üresedésben levő egyházmegyei lelkészi aljegyzőségre beadott szavazatok felbontása alkalmával.

Jelen voltak: Széll Kálmán ev. ref. esperes, Böszörményi Lajos lelkészi, Hadházy Kálmán világi egyházmegyei tanácsbirák.

1. szám. Esperes üdvözölve a szavazatbontó bizottság tagjait, előterjeszti, hogy folyó évi junius 12-én 314. sz. a. kelt esperesi körlevélben felhivta az egyházmegye minden anya egyházának presbyteriumát, hogy az első szavazás alkalmával legtöbb szavazatot nyert 3 egyén, Szabó István, Budai János és Fogarassy Bálint valamelyikére adandó szabályszerüen kiállitott szavazataikat legkésőbb augusztus 1-ig az esperesi hivatalhoz küldjék be. Ezen felhivás folytán 40 egyház küldötte be szavazatát az esperesi hivatalhoz; az ágyai, kisperegi, nagyzerindi, szemlaki és tamásdai egyház szavazatot nem küldött be.

A beérkezett szavazatok alkalmával kiderült, hogy a 40 egyházból beküldött 57 szavazat mind jogérvényes.

Ezen beérkezett 57 szavazatból:

1. Szabó István geszti lelkész . . 44
2. Fogarassy Bálint ágyai lelkész. . 7
3. Budai János b.-böszörményi lelk. 6

Összesen 57 szavazatot nyert.

Miért is Szabó István geszti lelkész, mint általános többséget nyert egyházmegyei lelkészi aljegyzőül jelentetett ki.

2. szám. A felbontott szavazatok 40 darabban mellékeltetnek.

K. m. f.

Széll Kálmán,
evang. reform. esperes.

Böszörményi Lajos,
Hadházy Kálmán,
egyházmegyei tanácsbirák.

Szabó István egyházmegyei lelkészi aljegyzővé választását örvendetes tudomásul veszi egyházmegyénk közgyülése, mert ebben az egyházmegye tiz éven át ügybuzgó, szorgalmas tanügyi bizottsági jegyzője érdemeinek méltatását látja.

Szabó István egyházmegyei lelkészi aljegyző az esküt leteszi, megköszöni a gyülekezetek presbyteriumainak iránta nyilvánuló bizalmát s tisztének tőle telhető hü és pontos teljesitésének igéretével, az esperes meleg hangu üdvözlése után székét elfoglalja.

A számbavett s mellékelt szavazatok megsemmisittetnek.

41. Olvastatott a következő esperesi jelentés a törvényszerü egyházlátogatásról:

„Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

A folyó évben teljesitett törvényszerü egyházlátogatásról a következőkben van szerencsém beterjeszteni jelentésemet:

A nagyszalontai egyházban személyesen végeztem a törvényszerü egyházlátogatást;

a radnalippai, kisperegi, németperegi, szemlaki, gyoroki, csermői, pankotai és borossebesi egyházakban Nagy Imre egyházmegyei tanácsbiró ur Hajdu Elek tanácsbiróval, — Aradon ez utóbbi Fábián László tanácsbiró urral, — Szentleányfalván Csécsy Imre egyházmegyei tanácsbiróval;

a geszti, harsányi, ugrai, mezőgyáni egyházakban s gyántépusztai iskolákban: Balog Ambrus egyházmegyei tanácsbiró ur Szabó István geszti lelkészszel; Kötegyánban Böszörményi Lajos egyházmegyei tanácsbiró urral, a sarkadi, okányi, zsadányi és sarkadkereszturi egyházakban Kolumbán Áron kötegyáni lelkésszel;

az erdőgyaraki, árpádi, feketetóti, tenkei, gyantai egyházakban Márk Ferencz egyházmegyei tanácsbiró, Bugyi János gyaraki lelkésszel; a belényesi, remetei, tárkányi, négerfalvai, fenesi, sonkolyosi és belényes-ujlaki egyházakban Bottyán Pál belényesi lelkésszel együttesen;

a szakáli, magyarhomorogi, komádii, mezősasi, berekböszörményi és körösszegapátii egyházakban Böszörményi Lajos és Szikszay Lajos egyházmegyei tanácsbiró urak;

az anti, feketegyarmati, nagyzerindi, erdőhegyi, ágyai, szintyei, vadászi, bélzerindi, tamásdai és bajji egyházakban Csécsi Imre egyházmegyei tanácsbiró ur Fogarassy Bálint ágyai lelkésszel együttesen végezték azt fölkérésem folytán.

A tisztelettel idezárt egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján a következő fontosabb s részben hatósági intézkedést igénylő ügyeket van szerencsém kiemelni:

Kitünő tanitók: Albert András, Stiglicz Sándor, Szentessy Elek, Borbély Imre nagyszalontai fiu-, Török Gyula, Szabó Lajos, Kiss István nagyszalontai leánytanitók, Kiss Dániel, Papp Imre, Kiss Gyula komádii fiu-, Szentandrássy Kálmán komádii leánytanitók, Nyeste Gyula mezősasi leány-, Varga Sándorné Raffay Ilona berekböszörményi leánytanitók, Czavar Gyula németperegi vegyes iskola, Balogh József csegödpusztai vegyes-, Szücs Balázs árpádi fiu-, Debreczeni József árpádi leánytanitók, Balogh József geszti fiu-, Faragó Róza geszti leánytanitó, Antal Imre mezőgyáni leany-, Báthory István gyanté-pusztai vegyes iskola tanitó. Sarkadon: Mikó Márton fiu-, id. Nagy Lajos leánytanitó, Kötegyánban Csató Gyula fiu-, Rovács János leány-, Somogyi Mária vegyes iskola tanitók, Hegyesi Gergely zsadányi fiu- és Lakatos Károly tamásdai vegyes iskola tanitók.

A vallástanitást *kitünő* eredménnyel végezték: az aradi felsőbb tanintézetekben Csécsi Imre aradi lelkész; a nagyszalontai községi gimnáziumban: Perecz István segédlelkész. Jeles eredménnyel végezték az aradi községi iskolákban: Varga Károly vallástanitó, Szikszai Antal kántortanitó; Belényesen a gör. kath. főgimnáziumban és állami leányiskolában: Bottyán Pál belényesi lelkész; a szentleányfalvai iskolában Hajdu Elek rendes lelkész; a remetei állami iskolában Szathmáry István; a gyantai állami iskolában Vajda Mihály rendes lelkészek. Megfelelő eredménnyel a radnalippai állami iskolákban Virágos Sándor; a sonkolyosi állami iskolában Nagy Lajos helybeli rendes lelkészek; az okányi községi iskolákban Kiss Gábor, Szöke János községi tanitók; a jánosfalvai állami iskolában Tóth Lajos. Széplakon: Fazekas Sándor kántortanitó, — a cserményi elemi iskolában: Kovács Sándor állami tanitó.

1. Örvendetes haladást és emelkedést mutat a Czavar Gyula vezetése alatt levő négy osztályu vegyes iskola, hol ugy a magyar nyelv tanitásában, mint a gyermekek módszeres oktatásában és fegyelmezésében meglepő siker észlelhető. Ezen leányegyház templomépitési alapjára befolyt gyüjtés eredménye f. évi junius 14-ig 690 kor. 18 fillér. Utasittatott felügyelő lelkész és a presbyterium, hogy a 32—1905. sz. e.-megyei végzés értelmében ezen összeget takarékpénztárba helyezzék s általában a gyüjtés eredményéről jelentést tegyenek.

2. A szentleányfalvai állami elemi iskolában most már az ev. ref. vallás tanitása teljesen megnyugtató s eredménye jeles.

3. Kisperegen a Szücs József vezetése alatt álló öt osztályu fiiskola szembetünő hanyatlást mutat és a tanitás eredménye ki nem elégitő. Feltünő, hogy az 5-ik osztályba sorozott négy növendékből csak egy volt fent a törvényszerü egyházlátogatás alkalmával, ez is csak a 4-ik osztály tárgyait ismételte. Miért is nevezett Szücs József tanitó fegyelmi eljárás terhe alatt utasitandó ezen hiányok pótlására és a kisperegi presbytérium a tanitó munkásságának fokozottabb ellenörzésére. Egyben utasitandó a kisperegi presbyterium, hogy állásából kifolyólag iskoláinak taneszközökkel való felszerelését mulhatatlanul szerezze be és a mulasztókkal szemben a törvényes eljárást foganatositsa.

4. Tokay József gyoroki tanitó, ki oklevelét az aradi állami tanitóképezdében szerezte, utasitandó, hogy a ref. vallás és énektanitás módszertanából az egyházi törvény 423. §-a értelmében a pótvizsgálatot a jövő tanév folyamán tegye le s arról szóló bizonyitványát az esperesi hivatalnál mutassa be.

5. Cserményben a törvényszerü egyházlátogatóság meggyőződést szerzett arról, hogy az ev. ref. felekezeti népiskola 1904 április

havában a lelkésztanitóság üresedésben léte miatt tényleg megszünt. Az ev. ref. növendékek a helybeli állami elemi iskolába járnak, az ev. ref. hitoktatást eddig, lelkész nem létében, Kovács Sándor állami ev. ref. vallásu okleveles tanitó végezte, azonban a konfirmácziót maga a lelkész végezte, valamint a jövő tanévtől kezdve az ev. ref. vallásoktatást is lelkész fogja teljesiteni. Az ev. ref. felekezeti iskolát az egyház ismét beállitani és fentartani nem képes; ugy erről, mint a kivándorlás és elszegényedés folytán az egyházi teherviselés csökkenéséről és az egyház lehető megmentésének módjáról részletes jelentést fog tenni.

6. A Kalkó Károly vezetése alatt levő pankotai 5 oszt. vegyes iskola ki nem elégitő s mivel nevezett tanitó lemondásával ezen állomás üresedésbe jött, egyfelől az alkalmazandó tanitó felhivandó ezen elhanyagolt iskola hiányainak minden erővel leendő pótlására, másfelől a pankotai ev. ref. presbyterium állásából folyólag utasitandó a tanitó munkásságának szigorubb ellenőrzésére s általában az arról leendő gondoskodásra, hogy iskolája ugy tanitási, mint egészségügyi tekintetben a törvényes kivánalmaknak megfeleljen, annyival is inkább, mert a 3 tanerővel müködő helyi állami népiskola erős versenytársává lett az ev. ref. iskolának.

7. A Füzes József vezetése alatt álló borossebesi hat osztályú vegyes iskola a számtanitásban és az énekek begyakorlásában sok kivánni valót hagy fent, az iskolai fegyelem hiányzik, miért is tanitó e hiányok pótlására s a borossebesi presbyterium a tanitó munkásságának szigorubb ellenőrzésére utasitandó.

8. A Sági Péter tenkei tanitó vezetése alatt levő leányiskolában az éneklés tanitása nagyon el van hanyagolva, miért is nevezett tanitó e hiány pótlására utasitandó.

9. A Csatáry Lajos vezetése alatt álló fenesi négy oszt. leányiskolában a tanitás eredménye ki nem elégitő. Még a IV. oszt. növendékek is botrányosan rosszul olvasnak, a magyar nyelvtanból majdnem semmit tudnak, a számtanitás is gyenge. Miért is nevezett tanitó fegyelmi eljárás terhe alatt utasitandó e nagymérvü hiányok pótlására s iskolájának a jövő tanév folyamán leendő helyrehozására, másfelől a fenesi presbyterium és iskolaszék állásából folyólag utasittatik a tanitó munkásságának szorgalmasabb ellenőrzésére és a tanköteles növendékek pontos iskoláztatására.

10. Magyarhomorogon a Biró József ideiglenes tanitó vezetése alatt álló vegyes iskola ki nem elégitő s mivel nevezett tanitó lemondásával ezen állomás üresedésbe jött, egyfelől az alkalmazandó uj tanitó felhivatik ezen elhanyagolt iskola hiányainak pótlására, másfelől a homorogi ev. ref. presbyterium és iskolaszék állásukból folyólag utasitandók, a tanitó munkásságának szorgalmasabb ellenőrzésére és a tankötelesek pontos iskoláztatására.

11. Körösszegapátiban a Fekete Sándor ideiglenes tanitó vezetése alatt levő vegyes iskola teljesen elhanyagolt s abban a tanitás eredménye meg nem felelő; miért is törvényszerü egyházlátogatóság felhivta a presbyteriumot, hogy miután Fekete Sándor ideiglenes minőségben kisegitőnek volt alkalmazva s hátralevő köteles vizsgáit nem tette le: haladéktalanul hirdessen pályázatot a tanitói állomásra.

12. Erdőhegyen a Müller Ferencz vezetése alatt levő leányiskolában a magyar nyelvtan és földrajz tanitása gyönge, miért is nevezett tanitó e hiányoknak a jövő tanévben leendő pótlására és oklevelének megszerzésére utasitandó, mert különben jelen állomásán ideiglenes minőségben sem maradhat tovább. E leánytanitói állomás már uj tanerővel töltetett be.

13. Szintyén a Varga Etelka vezetése alatt levő vegyes iskolában a sikeres tanitás jó eredményén kivül kiemeli az egyházlátogatóság az iskolában levő rendet, tisztaságot, a hiánytalan fölszerelést, valamint a tanulók fegyelmezettségét.

14. Bajjon, ugy a fiu, mint a leányiskolában a térképek vagy hiányzanak, vagy használhatatlan rossz állapotban vannak. Az iskolamulasztók száma tetemes; miért is a bajji presbyterium e hiányok orvoslására, a fali térképek beszerzésére és a tankötelesek pontos beiskoláztatására utasitandó.

15. Anton a Kiss Mihály vezetése alatt álló vegyes iskola nagyon gyenge, olvasás, számtanitás eredménye alig valami, s általában az iskola a törvényes követelményeknek meg nem felelő; miért is nevezett tanitó fegyelmi eljárás terhe alatt utasittatik, hogy elhanyagolt iskolájának hiányait a jövő tanévben hozza helyre, az anti presbyterium és iskolaszék pedig utasitandó a tanitó munkásságának szigorubb és pontosabb ellenőrizésére.

16. Nagyzerinden a Kosztolenszky Vilmos vezetése alatt levő fiiskolában a tanitás eredménye meg nem felelő. A tanulók rakonczátlanok, fegyelmezetlenek, tisztességet nem tudók; mivel Kosztolenszky Vilmos ideiglenesen csupán csak az elmult tanévre alkalmaztatott, képesitésének kikötése mellett, amit pedig nem szerzett meg; mindezek alapján az esperesi hivatal által utasittatott a nagyzerindi ev. ref. presbyterium, hogy ezen állomásra haladéktalanul pályázatot hirdessen, mely alkalommal az alkalmazandó tanitó utasitandó, hogy ezen elhanyagolt iskola hiányait minden erővel helyrehozni igyekezzék, másfelől kötelezendő a nagyzerindi presbyterium és iskolaszék, hogy állásából folyólag szigorubban ellenőrizze a tanitó munkásságát, másfelől a tanköteleseket pontos iskoláztatásra kényszeritse.

14. Feketegyarmaton a Nagy János vezetése alatt levő fiiskolában a tanitás eredménye általában, — de különösen az olvasás-

ból és nyelvtanból nagyon gyenge, ki nem elégitő. A mulasztók száma tetemes. 76 tanköteles közül a vizsgálaton csak 33 volt jelen. Magyarország térképe teljesen használhatatlan; miért is fentirt Nagy János fegyelmi eljárás terhe alatt utasitandó, hogy elhanyagolt iskolájának hiányait a jövő tanévben pótolja ki; másfelől a feketegyarmati presbyterium és iskolaszék állásából kifolyólag kötelezendő a tanitó munkásságának szigorubb ellenőrzésére, a tankötelesek pontos iskoláztatására és a használhatatlan állapotban levő Magyarország térképének beszerzésére. Ez állomás uj tanerővel töltetett be.

18. Belényesujlakon a tankötelesek mulasztása feltünően nagy; 104 tanköteles közül 37 volt fent a törvényszerü egyházlátogatás alkalmával; miért is a belényesujlaki iskolaszék és presbyterium egyfelől utasitandó az iskolamulasztókkal szemben a törvényszerü eljárás pontos foganatositására, másfelől, mivel a meglévő 1 tanterem évek óta elégtelen a tankötelesek befogadására, felhivandó a b.-ujlaki presbyterium, hogy a két tanterem és tanitói állás létesitésére törekedjék az államsegély igénybevételével is, annyival is inkább, mivel Bihar vármegye közigazgatási bizottságának a tiszántuli ref. egyházkerület püspöki hivatalához intézett megkeresése folytán az esperesi hivatal által erre már felhivatott. Sarkadi Mihály b.-ujlaki tanitó pedig, ki képesitéssel nem bir, felhivandó, hogy két év alatt képesitését szerezze meg; mert különben ideiglenes minőségben sem maradhat meg jelen tanitói állomásán.

19. Az egyházmegyei tanügyi bizottság nevében van szerencsém jelenteni, hogy a hozzám beérkezett adatok szerint egyházmegyénkben 109 tanitó volt alkalmazva, kik közül csak fiukat 37, csak leányokat 34; együttesen a kettőt 38 tanit; közülök képesive van oklevéllel 97, nem képesitett 12; ezek közül állandó 86, ideiglenes 23. A tanitók f. évi összes javadalma: 112,280 korona; az egyházkerület által megállapitott A) tanterv szerint tanitott 20, B) szerint 24, C) szerint 65 és pedig megfelelő eredménnyel: 101, nem megfelelővel: 8; a 6—12 éves 10,639 tanköteles közül feljárt: 9494, az iskolát idő előtt elhagyta: 495; iskolába sohasem járt: 650; más vallásuak jártak ref. vallásu iskolába: 325-en; a 13—15 éves 3738 tanköteles közül feljár 2557, nem jár 1181. Konfirmáltatott 1218; az iskolai épületek száma: 83, ebben van 93 tanterem. A folyó iskolai évben az iskoláztatásra forditott kiadások főösszege 131,658 korona, melyben államsegély volt 12,534 korona.

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagyszalontán, 1905. augusztus 25.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes.

Egyházmegyénk közgyülése ez esperesi jelentést tudomásul veszi, egész terjedelmében jegyzőkönyvbe iktatja, inditványait határozati erőre emeli.

a) Örömmel értesül a németperegi négy osztályu vegyes iskola meglepő haladásáról s elismeréssel emeli ki Czavar Gyula tanitó buzgó és sikeres munkáját. Ugyanekkor utasitja a felügyelő lelkészt és a presbyteriumot, hogy a templomépitési alapra gyült összeget a 32—1905. sz. egyházmegyei végzés értelmében takarékpénztárba helyezze s erről a folyó évi számadás kapcsában jelentést tegyen a számvevőszék utján egyházmegyénk közgyüléséhez.

b) Megnyugvással értesül a szentleányfalvai vallástanitás jeles eredményéről.

c) Szücs József kisperegi fiuiskolatanitót fegyelmi eljárás terhe alatt kötelezi a tananyag szorgalmas elvégzésére; a k.-peregi presbyteriumot pedig felhivja és utasitja a hiányzó taneszközök beszerzésére s a tanitás és az iskolamulasztók ellenőrzésére.

d) Tokay József mégesgyoroki tanitót utasitja, hogy a ref. vallás- és énektanitás módszertanából az az e. t. 423. §-a értelmében a jövő tanév folyamán pótvizsgát tegyen, s erről szóló bizonyitványát az esperesi hivatalnál mutassa be.

e) Sajnálattal értesül arról, hogy Csermön az ev. ref. felekezeti iskola — a lelkésztanitóság üresedésben léte miatt — megszünt s hogy a kivándorlás és elszegényesedés folytán számban, anyagi erőben meggyöngült egyház felekezeti iskoláját ujra beállitani és fentartani nem képes. Az állami iskolába járó ev. ref. növendékek vallástanitását a lelkész végezni köteles.

f) A pankotai öt osztályu vegyes iskolában alkalmazandó tanitót fölhivja, hogy a kiszabott tananyag szorgalmas tanitásával s a fegyelem fentartása mellett szeretetteljes megnyerő bánásmódjával a rend és tisztaság megőrzésével ez iskola hiányait pótolja; a presbyteriumot pedig utasitja mindezeknek szigoru ellenőrzésére.

g) Füzes József boros-sebesi hat osztályu vegyes iskola tanitót figyelmezteti, hogy a számtan és énekek tanitásában, valamint az iskolai fegyelem fentartásában több szorgalommal buzgólkodjék. A presbyterium a köteles ellenőrzést teljesitse.

h) Sági Péter tenkei tanitót utasitja, hogy az elhanyagolt énektanitást pótolja.

i) Csatáry Lajos fenesi leányiskolatanitót a magyar nyelvtan és számtan szorgalmas tanitására fegyelmi eljárás terhe alatt utasitja. A presbyterium és iskolaszék a szigoru ellenőrzés teljesitésére köteles.

j) Magyarhomorogon a megválasztandó uj tanitó az elhanyagolt iskola rendbehozásán, a presbyterium pedig a köteles ellenőrzés gyakorlásában buzgólkodjék.

k) Körösszegapátiban a presbyteriumot kötelezi megfelelő jó tanerő beállitására s az elhanyagolt iskolában a tanitás szorgalmas ellenőrzésére.

l) Erdőhegyen a leányiskolában alkalmazott uj tanitót a magyar nyelvtan és földrajz elhanyagolt tanitásának pótlására hivja föl.

m) Varga Etelka szintyei tanitónőnek sikeres müködését örömmel emeli ki egyházmegyénk közgyülése.

n) Bajjon a presbyteriumot a hiányzó taneszközök beszerzésére s az iskolamulasztókkal szemben a köteles ellenőrzésre utasitja.

o) Anton Kiss Mihály tanitót az olvasás és számtan szorgalmas tanitására, a presbyteriumot pedig a köteles ellenőrzésre szigoruan utasitja.

p) Nagyzerinden a presbyteriumot utasitja, hogy a Kosztolenszky Vilmos helyét betöltve, az alkalmazandó uj fiiskola tanitó szorgalmas tanitását ellenőrizze, az iskolai fegyelem fentartását s a tankötelesek pontos iskoláztatását saját hatáskörében eszközölje.

r) F.-Gyarmaton a fiiskolában az alkalmazandó uj tanitót a kiszabott tananyag szorgalmas elvégzésére, e magyar nyelvtan tanitására; a presbyteriumot pedig a tanitás köteles ellenőrzésére, a pontos iskoláztatás eszközlésére s Magyarország térképének beszerzésére utasitja.

s) A belényesujlaki presbyteriumot ismételten fölhivja és utasitja, hogy egy második iskolának felállitására tegye meg valahára az előkészitő lépéseket. Sarkadi Mihály tanitó a tanitói oklevelet két év alatt beszerezni köteles.

42. Olvastatott esperesnek következő jelentése az elnökileg elintézett ügyekről:

„Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Egyházmegyénk utóbbi közgyülése óta az elnökileg elintézett közérdekü ügyekről a következőkben van szerencsém beterjeszteni jelentésemet:

1. 1905 julius 24-én Karla Ödön III. évet végzett hittanhallgatót a f. julius 18-án ad. 2031—1905. sz. a. kelt püspöki kibocsátó levél alapján felhatalmaztam, hogy a szemlaki egyházban, a betegség miatt szolgálatképtelenné vált Bedrich József rendes lelkész mellett tiszteletes Szondy Géza felügyelő lelkészsége alatt a lelkészi szolgálatokat, ideiglenes minőségü segédlelkészképen jogérvényesen végezhesse annak kikötésével, hogy f. é. szeptember hóban a theologia IV. évfolyamára törvényes időben beiratkozzék, mely alkalommal exmissiója a jövő iskolai évre meghosszabbittatik.

2. Augusztus 10-én 401. sz. a. a tárkányi presbyterium választása alapján Kalkó Károly okleveles tanitót, ki eddig pankotai tanitóul volt alkalmazva, ideiglenesen megerősitettem bemutatott oklevele és szolgálati bizonyitványa alapján a tárkányi kántortanitóságban, utasitván a tárkányi presbyteriumot, hogy a tárkányi leánytanitóságot okleveles tanitóval töltse be és ezen 520 koronára értékelt leánytanitói állomás fizetésének államsegélyből 800 koronáig leendő kiegészitéséért folyamodjék.

Ez ügyben a tárkányi lelkész jelentést terjeszt be, melynél fogva Boros Lajos tárkányi ideiglenes tanitó végképeni elejtése miatt a tárkányi egyháztagok elkeseredtek s 226 egyháztag aláirásával kérik Boros Lajosnak jelen állásában leendő meghagyását oly kikötéssel, hogy 3 év alatt oklevelet szerezni köteles. Lelkész a leánytanitói állomásra meghirdette a pályázatot szeptember 10-iki lejárattal s kéri, hogy a szeptember 10-én megejtendő választás vezetésére Benedek László egyházmegyei tanácsbiró és Bottyán Pál belényesi lelkész küldessenek ki, — miután neki ez ügy miatt nagy keserüsége van; — továbbá azon esetben, ha az egyházmegye Boros Lajos tanitónak a kért időhaladékot megadná, avagy okleveles pályázó nem jelentkeznék, nevezett tanitó továbbra is ott maradhasson s a reá bizott iskolában a tanitást végezhesse. Taneszközökért folyamodtak a minisztériumhoz, a biharmegyei népnevelési egyesülethez. Az iskola kitisztitására, a padok rendbehozására gondnokot felhivta.

3. Augusztus 10-én ad. 401. sz. a. a nyégerfalvai presbyterium választása alapján Lakos József okleveles tanitójelöltet bemutatott tanitóképesitési okmánya alapján, ideiglenesen meg-

erősitettem a nyégerfalvai előkönyörgő tanitóságban, utasitván a nyégerfalvai egyházat, mint iskolafentartót, hogy most már, miután okleveles tanitója van, annak fizetése 800 koronáig leendő kiegészitése iránt a törvény értelmében folyamodjék.

4. Augusztus 19-én 384. sz. a. Könyves János IV. évet végzett hittanhallgatót, a tiszántuli ev. ref. egyházkerület püspöki hivatalának 1905. julius 18-án 2031. sz. a. kelt kibocsátása alapján felhatalmaztam arra, hogy a nagyszalontai ev. ref. egyházban Széll Kálmán esperes lelkész mellett, a lelkészi szolgálatokat segédlelkészi minőségben jogérvényesen végezhesse addig is, mig lelkészképesitő első vizsgálatát f. évi szeptember hóban letenné.

5. Augusztus 21-én 421. sz. a. a kötegyáni ev. ref. presbyterium választása alapján Somogyi Etelka okleveles tanitónőt bemutatott oklevele, szolgálati bizonyitványa és elbocsátó levele alapján ideiglenesen megerősitettem a kötegyáni negyedik tanitói állomáson.

6. Augusztus 21-én 426. sz. a. a magyarhomorogi presbyterium választása alapján Barazsu István okleveles tanitót, ki eddig garbolczi kántortanitóul volt alkalmazva, bemutatott oklevele, szolgálati bizonyitványa és elbocsátó levele alapján ideiglenesen megerősitettem a magyarhomorogi kántortanitósággal egybekötött vegyes iskolában.

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagyszalontán, 1905 augusztus 29.

Széll Kálmán,

ev. ref. esperes".

Egyházmegyénk közgyülése az esperesi intézkedéseket jóváhagyó tudomásul veszi és megerősiti.

Tárkányban Boros Lajos tanitót a leányiskolában ideiglenes minőségében további két évre meghagyja, de azon feltétellel, hogy már 1906 szept. 1-ig két vizsgát tegyen, két év alatt pedig tanitói oklevelet szerezzen s már arról, hogy az első tanév alatt vizsgákat tett, esperesnek bizonyitványa bemutatásával beszámoljon, mert e nélkül állomásán továbbra meg nem maradhat.

43. Olvastatott a scontro-ügyekről beterjesztett esperesi jelentés.

„Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Van szerencsém jelenteni, hogy egyházmegyénk közelebbi közgyülése óta a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi minisz-

terium a következő egyházakban szolgáló tanitók részére engedélyezett államsegélyt, részint fizetéskiegészités, részint korpótlék fedezésére:

1. Csathó Klára baji tanitónőnek tanévenként 700 korona államsegélyt, fizetésének 800 koronára való kiegészitésére, 1905 április 5-én 26,374. sz. a.

2. Borbély Imre nagyszalontai tanitónak első és második ötödéves pótléka fedezésére évi 200 koronát, 1905. évi junius 4-én 42,687. sz. a.

3. Stiglicz Sándor nagyszalontai tanitónak első- és másodötödéves pótléka fedezésére évi 200 koronát, 1905. évi junius 4-én 42,688. sz. a.

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagyszalontán, 1905 augusztus 29.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes".

Tudomásul szolgál.

44. Esperes beterjeszti számadását az általa továbbitott hivatalos pénzekről.

„Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Van szerencsém jelenteni, hogy egyházmegyénk utóbbi közgyülése óta a következő hivatalos pénzeket továbbitottam:

Sorszám	Idő	Okmány száma	Megnevezés	Bevétel		Kiadás	
				kor.	fill.	kor.	fill.
	1905						
1	jun. 26	323	Egyházkerületi pénztártárnok Nyeste István homorogi lelkész kongruáját elszámolásra megküldi	55	29	—	—
2	julius 10	ad 323/2	Ebből gyámintézeti hátralékos tartozásába fizettem	—	—	45	78
3	„	ad 323/2	Ebből Nyeste Istvánnak elküldöttem	—	—	9	51
			Átvitel	55	29	55	29

Sorszám	Idő	Okmány száma	Megnevezés	Bevétel kor.	Bevétel fill.	Kiadás kor.	Kiadás fill.
	1905		Áthozat	55	29	55	29
4	jun. 28	328	Egyházkerületi pénztárból 1905. évi rendes államsegély	1966	—	—	—
5	„	ad 328	Ebből az egyházmegyei lelkészi gyámintézeti pénztár javára . . .	—	—	1206	—
6	„	ad 328/1	Ebből nagyszalontai takarékpénztárba helyeztem betétül	—	—	760	—
7	julius 7	343	Egyházkerületi pénztárnok öt lelkész tőkesegély évjáradékul f. 1905. évi május 1-től 1906. évi május 1-ig	490	—	—	—
8	aug. 1	ad 343/2	Ebből szakálli lelkésznek	—	—	70	—
9	„	ad 343/3	„ bélzerindi „	—	—	42	—
10	„	ad 343/4	„ gyoroki „	—	—	140	—
11	„ 5	ad 343/5	„ sonkolyosi „	—	—	140	—
12	„ 10	ad 343/6	„ feketetóti „	—	—	98	—
13	julius 8	369	Egyházkerületi pénztárnok 1905. évi közalapi egyszersmindenkori segélyül	850	—	—	—
14	aug. 2	ad 369/2	Ebből a tamásdai egyháznak templomi javitásra	—	—	250	—
15	„ 10	ad 369/3	Ebből a fenesi egyháznak lelkészi lak épitésére	—	—	600	—
			Összesen	3361	29	3361	29

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagyszalontán, 1905 augusztus 23-án

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes.

Egyházmegyénk közgyülése ezen számadás megvizsgálására Kolumbán Áron és Ónody Sándor lelkészeket küldötte ki, kik is ezen megbizatásukban eljárván, jelentik: hogy esperesnek az általa 1905 junius 26-tól augusztus 10-ig terjedő időről továbbitott hivatalos pénzekről összeállitott számadását teljesen rendben levőnek, megfelelő okmányokkal kellően felszereltnek találták, miért is részére a felmentvény megadását — a szokott fentartással — véleményezik.

Egyházmegyénk közgyülése a számvizsgálók jelentése alapján ezen számadást jóváhagyja, esperesnek a felmentvényt — a szokásos fentartással — megadja, a számadást egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetni, az okmányokkal együtt levéltárba elhelyezni rendeli.

45. Sulyok István bihari egyházmegyei esperes, mint a nagyváradi leányinternátus és tanitónőképző intézet igazgatóbizottságának elnöke, egyházmegyei közgyülésünk elé terjesztés, tudomásvétel, illetőleg jóváhagyás céljából megküldi:

1. az internátus 1904—5. tanévi szellemi és anyagi állapotát feltüntető igazgatóbizottsági jelentést;

2. a tanitónőképző intézet 1905—6. tanévi költségelőirányzatát, ebben főként két tanitónő fizetése, az igazgató tanár fizetése, lakbére, tiszteletdija és korpótléka tételeit;

3. a nagybizottság azon jelentését, mely szerint igazgatóul Sáfrány Lajost, volt debreczeni ev. ref. tanitóképezdei tanárt; egyik tanszékre özv. Bögös Lajosnét, a leányinternátus igazgatónőjét hivta meg; másik tanszékre Vozáry Ilonát, volt ungvári állami polgári iskolai tanitónőt választotta meg pályázat utján;

s végül kéri, hogy egyházmegyénk által egy tanitónői állás biztositására felajánlott évi 400 korona segélyt tegye folyóvá.

A beterjesztett iratok a következők:

Nagytiszteletü s Tekintetes Egyházmegyei Közgyülés!

A nagyváradi ev. ref. leánynevelő intézet internátusáról köteles jelentésünket a legközelebb mult tanév szellemi és anyagi mozzanatait illetőleg a következőkben van szerencsénk előterjeszteni:

Az 1904—5. tanévre felvétetett 37 növendék; tanév közben pedig néhai Domokos Károly volt nagyváradi vallástanitó leánya is elhelyezést nyervén, az összes létszám a tanév végén 38 volt.

A fölvett növendékek közül 12 a róm. kath. tanitónőképzőt, 1 a róm. kath. óvónőképzőt és 25 a községi polgári leányiskolát látogatta.

Vallásra a növendékek ekként oszlottak meg: 34 ev. ref.; 2 róm. kath.; 1 ág. hitv. ev.; 1 izraelita.

A szülék társadalmi állását tekintve, növendékeink nagyobb része a lelkészi és tanitói családból való volt.

Az elmult tanév szellemi eredménye teljesen kielégithet bennünket, amennyiben 14 növendék általános kitünő; 9 jeles; 10 jó és 4 elégséges osztályzatot nyert. Egy növendék betegség miatt osztályzatot nem kapott. Tanulásban való kiválóságukért jutalomban részesültek: Lévay Karola, Papp Eszter, Verebély Irén, Mezey Irma növendékeink. Magaviseletből, egy kivételével, mind első foku osztályzatot nyert.

Intézetünk rendeltetéséből kifolyólag ezen tanévben is fögondot forditott falain belül a valláserkölcsi nevelésre. Nemcsak a nyilvános istenitiszteletet látogatták növendékeink rendszeresen s járultak mindannyiszor az igazgatónő vezetése alatt az urasztalhoz, de bent az intézetben gyakorlatban voltak a nemesebb, hitéletet felébresztő és megerősitő vallásos felolvasások, buzgólkodások.

E mellett azonban gondot forditott intézetünk növendékeink más irányu képzésére is. Zene-, ének- és táncztanitásban szakértő mesterek oktatták gyermekeinket. Sőt amennyire iskolai elfoglaltságuk engedte: résztvettek bizonyos házi dolgok elvégzésében is.

Az egészségi viszonyok általában kielégitőknek mondhatók. Elég nagy számu növendékeink között különösen a hideg téli időben fordultak ugyan elő gyakori, de mindenkor jelentéktelenebb megbetegedések. Hosszabb tartamu megbetegedés csak két esetben történt; egy vörheny betegség 6 heti és egy kanyaró két heti lefolyással. De mindegyik után teljes gyógyulás következett.

Intézetünk anyagi életét teljes részletességgel tárja fel majd a háztartásról vezetett s annak idején beterjesztendő számadásunk. Itt csak azt jegyezzük meg, hogy az eléggé sulyos közgazdasági esztendő daczára az intézet összes kiadásait bevételeinkből nemcsak fedezhettük, de módot találtunk arra nézve is, hogy 3 növendéket kedvezményes dijazásban részesitettünk, a minden vagyon nélkül 8 árvával maradt özv. Domokos Károlyné Magdolna leányát pedig 5 hónapra dijmentesen helyeztük el.

Midőn e helyen is fájó szivvel emlékezünk meg arról a nagy veszteségről, mely intézetünket igazgató-bizottságunk nagynevü elnökének: Ritoók Zsigmondnak halálával érte; különösebben is kérnünk kell a nagytiszteletü s tekintetes egyházmegyei közgyülést, hogy e kiváló vezér hiányát az intézet ügyeinek vezetése körül mindenkor tapasztalt bölcsességével és jóindulatával jövőben szokszorosabban pótolni kegyesen méltóztassék.

Végül legyen szabad e jelentésben említést tenni és elisme-

réssel emlékezni meg özv. Bögös Lajosné igazgatónőről, akinek ritka ügybuzgalma, nemes egyénisége a legnagyobb mértékben hozzájárul, hogy intézetünk a maga nagy feladatát sikerrel oldhatta meg.

Jelentésünk tudomásul vételét kérve, kitünő tisztelelünk jelentésével vagyunk a nagytiszteletü s tekintetes egyházmegyei közgyülésnek

Nagyváradon, 1905 aug. 29.

az igazgató-bizottság nevében:

Sulyok,
esperes-elnök.

A nagyváradi ev. ref. tanitónőképző intézet 1905—6. tanévi költségvetési tervezete:

Szükséglet.

a) Személyi kiadások:

1. Igazgató-tanár fizetése és lakbére . . .	3600	kor.
2. Két tanitónő fizetése	4000	„
3. Óraadóknak 8 óráért à 100 kor. . . .	800	„
4. Igazgató-tanár tiszteletdija	400	„
5. Korpótlék az igazgatónak	100	„
6. Szolga fizetése	300	„
	9200	„

b) Dologi kiadások:

1. Tanerők nyugdijilletéke	148	kor.
2. Fütés és világitás	700	„
3. Nyomtatványok és irodai szükségletekre .	300	„
4. Tüzbiztositás, épület fenntartásra . . .	24	„
5. Előre nem láthatókra	200	„
	1372	„

Összes kiadás: 10,572 kor.

Fedezet.

1. Egyházkerülettől	3600	kor.
2. Fenntartó egyházmegyéktől	2000	„
3. Internátus házi pénztárától	2000	„
4. Tandij és járulékok (25 növendék) . .	1750	„
	9350	„

Hiány: 1222 kor.

Sulyok,
elnök.

Kivonat a nagyváradi ev. ref. tanitónőképző intézet nagybizottsága 1905. évi junius hó 20-án Nagyváradon tartott ülésének jegyzőkönyvéből.

Elnöklő esperes beterjeszti a nagyváradi ev. ref. tanitónőképző intézet 1905—6. tanévi költségvetési tervezetét.

A 10,570 kor. szükséglettel és 9350 kor. fedezettel s igy 1222 kor. hiánnyal előirányzott költségvetési tervezet minden módositás nélkül elfogadtatik s az elnökség megbizatik, hogy ezen költségvetést a fentartó testületekhez jóváhagyás végett terjessze be. Megjegyeztetik, hogy a hiánylat fedezése részint a megtakaritásokból, részint a nagyváradi protestáns jótékony egyesület segélyéből remélhető.

Sulyok,
elnök.

Kivonat a nagyváradi ev. ref. tanitónőképző intézet nagybizottsága 1905. évi junius hó 20-án Nagyváradon tartott ülésének jegyzőkönyvéből.

Elnöklő esperes bejelenti, hogy a költségvetési tervezet szerint a tanitónőképző intézet az első évben három rendes tanszék betöltése mellett lesz felállitandó, felkéri tehát a bizottságot, hogy hozzon határozatot a tekintetben, hogy ezen állásokat meghivás utján vagy pedig választás utján kivánja-e betölteni?

Azon körülmény előrebocsátása után, hogy a nagybizottság egy tanerőül a nagyváradi ev. ref. leányinternátus jelenlegi igazgatónőjét özv. Bögös Lajosnét kivánja alkalmazni: kijelenti, hogy az állásokat a választás mellőzésével meghivás utján rendeli betölteni és pedig az igazgató tanári állásra Sáfrány Lajos debreczeni ev. ref. tanitóképezdei tanár meghivását határozza el.

Egyidejüleg felhatalmaztatik az elnökség arra is, hogy nevezettek részére a fizetési levelet állitsa ki, továbbá számukra egyenként 100—100 korona költözködési költséget az intézet pénztárából utaljon ki.

Sulyok,
elnök.

Kivonat a nagyváradi ev. ref. tanitónőképző intézet igazgatóbizottsága 1905. évi aug. hó 11-én Nagyváradon tartott ülésének jegyzőkönyvéből. 5. szám.

A minősitési kimutatás előterjesztése után elnök felkéri a bizottság tagjait, nyilatkozzanak, hogy közfelkiáltással vagy szavazás által akarnak-e tanitónőt választani?

A minősitések mégegyszeri figyelmes átvizsgálása után igazgató-bizottság Vozáry Ilona ungvári állami polg. iskolai tanitónőt

a számtan-természettudományi tanszékre egyhangulag megválasztja. Elnököt felkéri, hogy a megválasztott tanitónőt hivja meg s neki dijlevelét küldje el.

Sulyok,
elnök.

Egyházmegyei közgyülésünk:

1. az internátus 1904—5. tanévi szellemi és anyagi állapotát feltüntető igazgató-bizottsági jelentést örvendetes tudomásul veszi;

2. a tanitónőképző intézet 1905—6. tanévi költségelőirányzatát, ebben főleg a két tanitónő fizetése s az igazgató-tanár fizetése és járulékai tételeit, s az ezek alapján kiállitandó dijleveleket a maga részéről jóváhagyja és megerősiti;

3. az igazgatói és két tanitónői állásnak nevezettekkel történt betöltését helyeslő tudomásul veszi;

s végül egyházmegyénk által egy tanitónői állás állandó biztositására fizetési részletként, a tüzkárbiztositási jutalékból és az évi rendes államsegélyből — az 51—1902. sz. egyházmegyei végzés értelmében — felajánlott 400 kor. évi segélyt, mivel ez évben az államsegély már igénybe vétetett, most az egész összeget a tüzkárbiztositási takarékpénztári betétből, jövőre azonban a hivatolt egyházmegyei végzés által kijelölt forrásból, esperesi hivatal utján, folyóvá tétetni rendeli.

Az igazgató-bizottságnak az internátusra vonatkozó, a nagybizottságnak a tanerők beállitásáról szóló jelentését és a tanitónőképzőnek a folyó tanévre összeállitott költségelőirányzatát közgyülésünk jegyzőkönyvébe igtatni s jelen végzését az igazgató-bizottság elnökségének tudomására juttatni határozza.

46. Az egységes liturgia ügyében a folyó 1905-dik év junius 16-án 41. j. k. szám alatt az egyetemes konvent által hozott határozat ugy rendelkezik, hogy a magyarországi református egyház istenitiszteleti rendtartásának egyöntetü s egyetemlegesen kötelező megállapitására vonatkozó s a konventi bizottság által készitett javaslat tárgyában az, egyházmegyék és egyházkerületek véleményének meghallgatása után, intézkedik, s a szóban forgó rendtartásnak az országos zsinat elébe terjesztendő végleges szövegét e vélemények bekérése után állapitja meg. E czélból a javaslatot

kellő számu példányban kinyomatva megküldi az egyházkerületeknek s ezek által az egyházmegyéknek.

E javaslat az egyházmegyénk gyülekezeteiben is ismert megszokott istenitiszteleti cselekményeket, sőt jórészben azok sorrendjét is tiszteletben tartja s czélja az istenitiszteleti rendtartás egységesitése. Összesen 43 §-ban sorolja fel a vasárnapi és ünnepi, a hétköznapi rendes, továbbá a keresztelés, urvacsoraosztás, a konfirmáczió, a házasulók esketése, a temetés, a lelkészszentelés, püspökszentelés, templomszentelés, egyéb felszentelési cselekményekre vonatkozó rendkivüli s végül Függelék czim alatt az egyházi elöljárók, tisztviselők felesketését illető istenitiszteleti szertartások alkatelemeit és sorrendjét.

A minden lelkészi hivatalnak megküldött javaslatot általánosságban helyesli egyházmegyénk közgyülése s a liturgia országos egységesitési elvének e javaslat alapján valósitását örömmel üdvözli.

A részletekre vonatkozólag kivánja, hogy

a) a 15. §. 5. pontjában a „Jegyek megáldása"

b) a 19. §. és a 25. §. egészben töröltessék;

c) a 20. §. igy módositassék: „A konfirmáczió helye rendszerint a templom. A szertartás mindig a gyülekezet jelenlétében, rendes istenitisztelet végeztével hajtandó végre";

d) a lelkész-, püspök-, templom- stb. szentelés szó helyébe avatás szó teendő.

e) Betoldandó volna a 39. §. után az uj lelkész beiktatására vonatkozó szertartás, mely az esperes vagy megbizottjának közremüködésével vasárnap délelőtt történnék s a rendes istenitisztelet alkotó elemeiből állana, ugy azonban, hogy az előimát s a megáldást az esperes végezné; s az új lelkészszel istenitisztelet után presbyteri gyülést tartana.

47. A nagyzerindi egyház 11 presbytere (Sándor Mihály biró, Gál Sándor törvénybiró, N. Gál Sándor, Csősz János, B. Gál Mihály, Kis Mihály, Csanádi János gondnok, Kir. Gál Sándor, Boros Ferencz, Varju Sándor és P. Sándor Károly) vezetésével, a presbyterium figyelembe nem véve egyházmégyénk közgyülésének 56—1903. sz. és főleg 53—1904. sz. határozatát, csak ugy hajlandó a f. 1905. évi költségelőirányzatot elfogadni, ha lelkész 20 öl fa és tanitó 10 öl fa helyett 100—100 koronát elfogad, s ellene szegülve 22—1905. sz. egyházmegyei kötelező végzésnek és az esperes törvényes rendelkezéseinek ellenére, megtagadja a f. 1905. évre

az egyházi adó kivetését, megfosztja belhivatalnokait közlegelőbeli aránylagos járandóságuktól, a f. 1905. évi egyházi költségelőirányzatot s közalapi bevallást készitő egyházmegyei küldöttek fuvardijának kifizetését megtagadja, a régóta fennálló szabadiskoláztatást megszüntnek mondja ki, a tanitók javadalmazásához tartozó földeket részint elveszi, részint az egyház más, kevésbé értékes földjével kicserélni kivánja, az egyházmegyei lelkészi aljegyzőségre a szavazatadást megtagadja és igy esküjével ellenkező törvénybe ütköző eljárásával az anyagi és erkölcsi romlás felé vezeti a nagyzerindi egyházat. Ehez járul, hogy Kosztolenszki Vilmos ideiglenes fitanitó — mert oklevelét nem szerezte meg s iskolájában a tanitás eredménye nem kielégitő — állomásáról távozni kénytelen s igy helye sürgősen betöltendő.

Ennek daczára s az esperes törvényes rendeleteinek ellenére, a folyó évi augusztus 13-án tartott presbyteri gyülés 47. sz. határozatával a fitanitóságra a pályázatot nem hirdeti meg, 49. sz. határozatával az egyházi hivatalnokok és iskolák részére szükséges tüzifa vételét megtagadja, f. évi aug. 21-én 51. sz. határozatával pedig a szabadiskoláztatás beszüntetését ujolag kimondja és az egyházi adó kivetését megtagadja. Majd a tanitóválasztás czéljából f. szeptember hó 3-án e tárgyban másodszor összehivott presbyteri gyülésen 10 megjelent presbyter közül négy, Fülöp Kálmán okleveles tanitót választja meg tanitóul, hat pedig — a Sándor Mihály vezetésével — s azon indokolással, hogy a presbyterium a szabadiskoláztatást megszüntette, az érvényben levő javadalmazásra tanitót nem választ.

Megbotránkozva értesül egyházmegyénk közgyülése a nagyzerindi egyház folyton tartó, sőt az idő haladtával romboló hatásában még fokozódó anyagi és erkölcsi zülléséről, illetőleg a romlás okairól s előmozditóiról, kik esküjöket feledve, hivatali állásukkal visszaélve, a törvényes rend és béke munkálása helyett viszályt támasztanak, törvényt tapodnak. Még egyszer emeli föl ellenök óva intő szavát s kárhoztatva eddigi eljárásukat, figyelmezteti az ellenszegülő presbytereket az egyházi törvény 27. §. 5. pontjában foglalt kötelességükre s e törvény 14. pontjában kimondott anyagi felelősségökre. Elrendeli a f. 1905. évi egyházi adóknak a mult évi alapon kivetését, behajtását. Megtiltja a hivatali fizetések önkényüleg csonkitását, megsemmisitvén a nagyzerindi presbyteriumnak e tárgyban hozott törvénytelen végzéseit. Végül, miután a Kosztolenszki Vilmos ideiglenes fitanitó helyének betöltését illetőleg

folyó hó 3-án s e tárgyban másod izben meghivott presbyteri gyülésen tiz megjelent presbyter közül hat megtagadta a választás megejtését azon indokolással, hogy ők a szabadiskoláztatást megszüntették, mig négy presbyter Fülöp Kálmán okleveles tanitót választotta meg: Fülöp Kálmán választását megerösiti azon kikötéssel, hogy hivatalát azonnal foglalja el s okmányait esperesnek mutassa be.

Egyben elrendeli egyházmegyénk, hogy az 1905. évi egyházi adó, az 1904. évi egyházi adó egyénenkénti kimutatása alapján, az időközben történt változásoknak, az egyházi törvény 252. §-a értelmében az esperes által a presbyterium költségére kinevezendő küldöttség által eszközlendő kiigazitása után szedessék be; miért is megbizza elnökséget, hogy az ekképen kiigazitott 1904. évi egyházi adó egyénenkénti kimutatását bekövetelvén, azt behajtás végett Arad vármegye törvényhatóságához azzal a kéréssel tegye át, hogy a behajtott egyházi adóból befolyó pénz, számadási kötelezettsége mellett, közvetlenül az esperesi hivatalhoz, a befolyó gabonanemüek az esperes rendelkezésére Nagyzerind község főbirájához teendők át, és az ekképen behajtott egyházi adóból első sorban a nagyzerindi egyház belhivatalnokai, azután az egyházi köteles tartozások fizetendők ki.

Ez intézkedés foganatositásával s ellenörzésével esperest megbizza.

48. Bugyi János erdőgyoroki lelkész és Sebess Gyula feketetóti főgondnok, mint a választás vezetésével megbizottak, beterjesztik a Feketetóton folyó évi május hó 28-án megejtett lelkészválasztásról felvett jegyzőkönyvet 2 példányban, az összes ügyiratokkal együtt, mely szerint a feketetóti egyház meghivás utján, egyhangulag Bagdány János gyügyei lelkészt választotta meg lelkészévé.

Minthogy a lelkészválasztás az egyházi törvény pontos betartásával foganatosittatott:

Egyházmegyénk közgyülése a feketetóti lelkészválasztást jóváhagyja s a meghivás utján megválasztott Bagdány János gyügyei lelkészt a feketetóti lelkészi állásban végleg megerösiti.

49. A cserműi ev. ref. egyház kéri, hogy miután az 1904. évi ápril havában a lelkész-tanitó eltávozásával felekezeti iskolája

megszünt, s az egyház — mely tagjainak kiköltözése, vagyoni elszegényedése miatt — azt ujra felállitani s annak fentartási terheit ismét magára venni képtelen, e felekezeti iskola megszünését vegye tudomásul egyházmegyénk közgyülése. Folyamodó egyház — a viszonyok változtával — az 1896. november 21-én egyházkerületileg is megerösitett lelkész-tanitói dijlevelet, mint lelkészi dijlevelet módositja, kötelezvén lelkészt az állami iskolába járó ev. ref. vallásu növendékek vallásos oktatására, s a dijlevél módositáshoz, valamint ennek alapján a lelkészi javadalom állami kiegészitése czimén eddig élvezett állami segély emeléséhez kéri az egyházi felsöbb hatóságok hozzájárulását, s e tárgyu kérelmének a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnál támogatását, illetőleg a felemelt segély kieszközlését. E czimen a cserműi ev. ref. lelkészi jövedelemnek 1200 koronáig kiegészitéséhez az eddig 426 korona 10 fillér összegben élvezett államsegély 632 korona 20 fillérben lenne megállapitandó.

Mellékli a folyó 1905. év junius 1-én 9. és 10. sz. a. a felekezeti iskola megszünése s a módositott lelkészi dijlevél tárgyában hozott indokolt presbyteri végzéseket, a folyó 1905. év junius 18-án tartott egyházközségi gyülésnek a végzéseket magáévá tevő 3. sz. a. hozott határozatát jegyzőkönyvi kivonatokban 1 ·/., 2 ·/., 3 ·/. alatt;

a lelkészi jövedelemről szóló hiteles kimutatást 3 példányban 4 ·/. alatt;

a lelkész-tanitói dijlevelet hiteles másolatban (2 példány) 5 ·/. alatt;

a lelkészi módositott dijlevelet (esperes által láttamozva) 2 példányban 6 ·/. alatt;

a cserműi ref. egyház ingatlanát s ez ingatlan évi jövedelmét kimutató kataszteri birtokivet másolatban s 1 példányban 7 ·/. alatt;

a cserműi ref. egyház lelkésze által haszonélvezett ez ingatlana évi átlagos haszonértékéről kiállitott községi bizonyitványt 1 példányban 8 ·/. alatt;

a presbyterium 1905. év julius 9-én 9. sz. a. hozott azon végzését, melyben az utolsó öt év alatt a lelkész által hiveitől pénzben, terményekben, kézi és igás munkában élvezett jövedelmének egy évi átlaga 500 koronában állapittatik meg, — esperes által láttamozott jegyzőkönyvi kivonatban, 1 példányban 9 ·/. alatt;

a presbyteriumnak ugyanakkor 10. sz. a. hozott s a lelkész temetési stóladijának egy évi átlagos, 20 koronára értékelt jövedelmét kitüntető végzését jegyzőkönyvi kivonatban, esperes által láttamozva 1 példányban 10 ·/. alatt;

a levonásba helyezhető — lelkészt terhelő — évi adók kimutatásáról szóló községi bizonyitványt 1 példányban 11 ·/. alatt;

az egyháznak 1898., 1899. és 1905. évekre szóló, esperes által hitelesitett költségvetéseit 1—1, összesen 3 példányban 12 ·/., 13 ·/., 14 ·/. alatt. E költségvetések szerint a fedezeti hiány 1898-ban 39 korona 24 fillér, 1899-ben 172 korona, a folyó 1905. év előirányzatában már 1032 korona 60 fillér.

A lelkész-tanitói és a módositott lelkészi dijlevél közt az a különbség, hogy a lelkész-tanitói dijlevélben 4. alatt fölvett s 240 koronára rugó tandij czimen, s 6. pont alatt egyházmegyei segély czimen 80 koronában élvezett s igy összesen 320 korona jövedelem a lelkészi dijlevélben hiányzik, az egyház pénztárából élvezett 600 korona helyett 440 korona, fütési és irodai átalány czimen fizetett 80 korona helyett 60 korona, stola-dij czimen 100 korona helyett 50 korona, s igy végösszegben 1260 korona helyett 710 korona fizetés vétetik fel a módositott lelkészi dijlevélben. E javadalom csökkenését egyfelől a tanitói állomás megszüntével természetszerüleg megszünt tanitói fizetés elmaradása, másfelől az egyháztagok egyrészének elköltözése, vagy anyagi szegénysége folytán az egyház tovább nem fokozható bevételének nagy apadása idézi elő.

Egyházmegyénk közgyülése sajnálattal veszi tudomásul, hogy a cserményi ev. ref. felekezeti iskola a lelkész-tanitói hivatal 1 és $^1/_2$ évig tartó üresedése következtében megszünt, de azt a természetszerü viszonyok kényszeritő hatása alatt bekövetkezett s el nem hárithatott eseménynek állapitja meg, s indokoltnak találja azon határozatot, melynek értelmében az egyház felekezeti iskoláját ez idő szerint vissza nem állithatja. Kötelezi lelkészt arra, hogy az állami iskolába járó ev. ref. vallásu növendékek vallásos oktatását végezze.

A módositott lelkészi dijlevelet — miután annak tételeit az egyház sulyos anyagi viszonyai s az egyháztagok elszegényedése és kiköltözése szomoruan indokolják — jóváhagyja s a főtiszteletü egyházkerületre tudomás és megerősités czéljából fölterjeszti.

A lelkészi jövedelmet 567 korona 80 fillérben megállapitja s ennek kiegészitése tárgyában — hivatkozva 48,546/1903. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri leiratra — a főtiszteletü egyházkerület, illetőleg a kongrua-bizottság utján megfelelő magasabb segélyadása czéljából a m. kir. vallás- és

közoktatásügyi miniszteriumot megkeresni határozza; az összes idevonatkozó ügyiratok csatolása mellett s meleg ajánlással terjesztvén föl a cserméi magyar missziói hivatást is teljesitő ev. ref. egyházunknak e tárgyu indokolt kérelmét a főtiszteletü egyházkerület közgyüléséhez.

50. A pankotai egyház templom- és iskolaépitésből eredt adóssága törlesztésére 600 korona egyszersmindenkori közalapi segélyt kér.

Folyamodó szegény egyházat a kérvényben feltüntetett tényleges indokok alapján, egyházmegyei közgyülésünk 600 korona egyszersmindenkori közalapi segélyre melegen ajánlja s kérvényét pártolólag terjeszti fel a főtiszteletü egyházkerületi közgyülés utján az egyetemes konventhez.

51. A remetei egyház a hanyatlásnak indult, régi lelkészlak helyett épitendő uj lelkészlak épitési költségeinek pótlására 1200 korona egyszersmindenkori közalapi segélyt kér. — Mellékel egy 4000 koronás költségvetést, tervrajzot s ezeket elfogadó presbyteri és egyházközségi közgyülési jegyzőkönyvi kivonatokat.

Egyházmegyénk közgyülése — mivel a beterjesztett költségvetés és tervrajz a szabályszerü kivánalmaknak nem felel meg — ennek pótlása végett visszahelyezi a kérvényt, annyival is inkább, mert a csak később megkezdetni tervelt épités ügye e miatt halasztást nem szenved.

52. *a)* A belényesi egyház a maga vagyontalanságára, hiányt mutató költségvetésére, tagjainak szegénységére s tulmagas egyházi adójára való hivatkozással 300 kor. segélyt kér a Ref. Segélyegylettől a több éven keresztül nagyon felgyült egyh. közigazgatási tartozásainak törlesztésére.

Ezzel kapcsolatban Bottyán Pál belényesi lelkész — hivatkozva a 30—1905. sz. egyházmegyei végzésre — adatokat terieszt be az alakitandó belényesi missiói kör helyiségeit, telepeit ljletöleg. Jelenti, hogy a mult tanévben Vaskóhn 10 ev. ref. gyermeket tanitott s hármat konfirmált. Több rendbeli indokok alapján főleg a vaskóhi vallástanitás teljesithetése czéljából fuvardij czimen ref. segélyegyleti segélyezést kér.

Egyházmegyei közgyülésünk egyrészről Belényest, e támogatásra valóban rászorult, adóssággal terhelt s a lét küzdelmét vivó egyházunkat;

másrészről Bottyán Pál belényesi lelkészt, különösen a vaskóhi vallástanitás teljesithetése végett, fuvardij czimen, ref. segélyegyleti segélyezésben leendő részesitésre jó lélekkel s melegen ajánlja; és e kettős kérvényt pártolólag terjeszti fel a főtiszt. egyházkerületi közgyülésre.

52. *b)* A cserményi egyház hivatkozva szegénységére, tagjainak nagymérvü megterheltetésére, több rendbeli sulyos természetü tartozásaira, éveken át felgyülemlett hátralékaira, továbbá ref. egyházi és magyar nemzeti szempontból teljesitett fontos missiójára: a Ref. Segélyegylettől 400 kor. segélyt kér.

Egyházmegyei közgyülésünk a kérvényben csoportositott és igazolt indokok alapján folyamodó egyházat segélyezésre melegen ajánlja s kérvényét pártolólag terjeszti fel a főtiszt. egyházkerületi közgyülésre.

A folyamodványt kiállitó lelkésznek pedig figyelmébe ajánlja, hogy egyszerüség és könnyebb áttekinthetőség szempontjából a becsatolt 10 drb mellékletet a 265—1903. sz. egyh.-ker. végzés utasitása szerint kiállitandó 1 drb melléklettel helyettesitse még a felterjesztés előtt.

52. *c)* A szintyei leányegyház — mely idegen nemzetiségek közé ékelve, szegény sorsu s magas egyházi adót viselő tagokból áll — fennlevő iskolaépitési tartozásának fedezésére s nemzeti és egyházi szempontból fontos hivatást teljesitő iskolájának fenntartására 100 kor. segélyt kér a Ref. Segélyegylettől.

Egyházmegyei közgyülésünk e gyámolitásra méltó leányegyházat melegen ajánlja segélyezésre s szabályszerüen felszerelt kérvényét pártolólag terjeszti fel a főtiszt. egyházkerületi közgyülésre.

52. *d)* Fogarassy Bálint ágyai lelkész, mint a szintyei leányegyház felügyelő lelkésze, azon okból, hogy az idegen ajku és más vallásu lakosság közt kis szigetként álló leányegyháznak lelki gondozásra folyton szüksége van, de szegénysége miatt a felmerülő fuvarköltséget fedezni teljesen képtelen: fuvardij czimen a Ref. Segélyegylettől 100 koronát kér.

Egyházmegyei közgyülésünk folyamodó lelkész kérelmét méltánylandónak tartván, szivesen ajánlja fuvardij czimen való segélyezésre s kérvényét pártolással terjeszti fel a főtiszt. egyházkerületi közgyülésre.

52. *e)* Vajda Mihály gyantai lelkész — mint a Kisháza, Széplak és Magyarcséke leányegyházak felügyelő lelkésze — ezen idegen ajku és más vallásu lakosok közt fekvő leányegyházaink lelki gondozásaért és pedig a két előbbire nézve 50—50, együtt 100 kor., a még ezenkivül nagy távolságra fekvő utóbbira nézve 100 kor., tehát összesen 200 kor. segélyt kér fuvardij cimen a Ref. Segélyegylettől.

Egyházmegyei közgyülésünk ezen leányegyházak lelki gondozása szükséges voltának kiemelése mellett folyamodó lelkészt fuvardij czimen segélyezésre szivesen ajánlja s kérvényét pártolással terjeszti fel a főtiszt. egyházkerületi közgyülésre.

52. *f)* Simay Lajos magyarcsékei előkönyörgő — akinek állása mint eddig, ugy most is nagyon csekély javadalmazással van összekötve, melynek emelkedéséhez reménye se lehet — jövedelme szerény pótlásául a Ref. Segélyegylettől 100 kor. segélyt kér. (Kérvényének melléklete a gyantai lelkész folyamodványához csatolva.)

Egyházmegyei közgyülésünk e végvárban működő előkönyörgőt segélyezésre készséggel ajánlja s kérvényét pártolólag terjeszti fel a főtiszt. egyházkerületi közgyülésre.

53. Rendes államsegélyért a következő kérvények érkeztek be a nagytiszt. egyházmegyei közgyüléshez:

1. A radna-lippai egyház hiveinek szegénységére s a terméketlen esztendők csapásaira való hivatkozással, sulyos terheinek könnyitésére 200 kor. segélyt kér (f. é. költségelőirányzatában 531 kor. 62 fill. hiány mutatkozik).

2. A csermői egyház nyomasztó anyagi helyzetére, adóssággal tulterheltségére, tagjainak vagyontalanságára való tekintetből, több rendbeli közszükségeinek némi fedezésére 200 kor. segélyt kér (költségelőirányzata — még a kért segély felvétele mellett is — 799 kor. 10 fill. hiányt mutat).

3. A szintyei leányegyház a maga vagyontalanságának, fennálló tartozásának, hivei szegénységének s magas egyházi adójának indokul felhozása mellett 200 kor. segély megszavazását kéri rendes szükségei fedezésére (költségelőirányzata 295 kor. 52 fill. hiányt tüntet fel).

4. A gyoroki egyház ismert szigoru anyagi helyzetére, nagy adóval terhelt hiveinek szegénységére hivatkozva, az egyház közszükségleteinek fedezésére 120 kor. segélynyujtást kér.

5. A belényesi egyház — nagy szegénységének s több rend-

beli tartozásainak kiemelése mellett — egyházmegyei hátralékos tartozásainak fedezésére 200 kor. segélyt kér (költségelőirányzata 297 kor. 78 fill. hiánnyal van összeállitva).

6. Bottyán Pál belényesi lelkész a gör. kath. gimnáziumba járó ev. ref. növendékek vallástanitásaért általa eddig élvezett 90 kor. dijazást — mivel a jelen isk. évben a vallásoktatás több órát s igy több munkát igényel — 200 koronára kéri emeltetni.

7. Végül a remetei egyház a lelkészi könyvtár javára 5 kor. segélyt kér.

Egyházmegyei közgyülésünk elismeri ugyan e kérelmek jogosultságát és óhajtana azoknak teljes mértékben eleget tenni, de segélynyujtásával a rendelkezésére álló összeg határain tul nem léphetvén, a 760 kor. rendes államsegélyt folyamodók közt következőképen osztja meg:

1. a radna-lippai egyháznak terhei könnyitésére 200 kor.;

2. a cserményi egyháznak közszükségei fedezésére 125 kor.;

3. a szintyei leányegyháznak rendes szükségei fedezésére 125 kor.;

4. a gyoroki egyháznak közszükségleti fedezésére 100 kor.;

5. a belényesi egyháznak hátralékos tartozásai fedezésére 100 kor.;

6. Bottyán Pál belényesi lelkésznek gimn. vallástani dijazásaul 105 kor.;

7. a remetei egyháznak a lelkészi könyvtár javára 5 kor.

rendes államsegélyt engedélyez.

A segélyek kiosztását az esperesi hivatal nyugta ellenében eszközli.

54. *a)* Bottyán Pál belényesi lelkész felesége 6 hétig tartott nehéz betegsége alkalmával tett rendkivüli kiadásaira hivatkozva, mivel azokat csekély lelkészi fizetéséből fedezni képtelen: rendkivüli államsegélyre első helyen való ajánltatását kérelmezi.

Egyházmegyei közgyülésünk folyamodó lelkész kérvényét — melynek mellékletei 118 kor. 05 fill. tényleges kiadást igazolnak — pártoló ajánlással terjeszti fel a főtiszt. egyházkerületi közgyülésre.

54. *b)* Makay Elek fenesi lelkész — feleségének 1903. ősze óta tartó hosszas betegségére, öt apró gyermekének több izben

előfordult gyengélkedésére, ezeknek költséges gyógyittatására, anyagilag szenvedett kárára, csekély és rendetlenül befolyó vagy épen be se vehető fizetésére való tekintetből — rendkivüli államsegélyre leendő ajánltatását kérelmezi.

Egyházmegyei közgyülésünk folyamodó lelkész kérvényét — melynek egyik melléklete csupán az egy évi gyógyszertári tartozást 116 kor. 74 fill.-ben tünteti fel — meleg pártolással terjeszti fel a főtiszt. egyházkerületi közgyülésre.

54. *c)* Sipos János belényesújlaki lelkész — epilepsiában szenvedő 18 éves fiának, elesés miatt kezébe csontszúvasodást kapott leányának gyógyittatási költségeire, jószágállományában s a szárazság miatt a földjövedelemben szenvedett káraira, lelkészi fizetése $^1/_4$ részének kimaradására, egy leányának tanittatására, szorult helyzetében felvett tetemes adósságára, családja népességére s magának betegeskedésére való hivatkozással — rendkivüli kiadásainak, káraínak, adósságainak némi fedezéseül 250 kor. rendkivüli államsegélyre kéri magát ajánltatni.

Egyházmegyei közgyülésünk a több rendbeli csapás és szomoruság által látogatott folyamodónak kérvényét jó lélekkel s meleg ajánlással terjeszti fel a főtiszt. egyházkerületi közgyülésre.

55. Cserményi lelkész és gondnok beterjesztik az egyház azon kérvényét, amelyben — tekintettel kisded, szegény és adósággal megterhelt, de fontos missiót teljesitő egyházuknak válságos helyzetére, magas egyházi adót viselő hiveinek vagyontalanságára, költségelőirányzatuknak majdnem 800 koronát kitevő fedezet-hiányára — kérik a cserményi egyház 261 kor. 38 fill.-re rugó „egyetemes egyházi költség" czimen fennálló hátralékos tartozásainak töröltetését.

Egyházmegyei közgyülésünk bár nagyon jól ismeri a cserményi egyház nyomasztó helyzetét, de mivel e tartozások évek hosszu sorának mulasztása következtében növekedtek ennyire, a köz- és arányos teherviselés álláspontján, elvi szempontból, nem teljesitheti folyamodó egyház kérését; de készséggel engedélyezi azt, hogy 5 esztendő alatt, részletekben törleszthesse le hátralékos tartozását.

56. Remetei lelkész megerösités végett beterjeszti a remetei egyházközségi közgyülésnek azon határozatát, melyben — tekintettel azon ősgyakorlatra, hogy a remetei egyház tagjai egyházi

adójuknak $^9/_{10}$ részét az egyház vizimalmában való őröltetés által fizették le, mely vámjövedelemből átlag 80 köböl gabona folyt be, mely részben a lelkészi fizetés, részben az egyház közszükségei fedezésére fordittatott — kimondja, hogy minden ref. egyháztag köteles mindennemü gabonáját az egyház vizimalmában őröltetni meg; aki pedig ezen határozat ellenére más malomban őröltetne, az fizessen egyházi adóképen 3 véka buzát, 3 véka tengerit; továbbá, hogy minden egyháztag köteles 1 napszámot tölteni az egyház vizimalma gátjainak javitásánál, mit ha nem tenne, 1 kor. napszámot tartozik fizetni az egyház pénztárába. Ezen határozat a remetei egyház tagjai önként, szabad akaratból s egyházuk iránti hüségük bizonyságául hozták s tették kötelezővé magukra és utódaikra, minek jeléül 54 egyháztag alá is irta azt; különben az egyház összes tagjai meg voltak hiva a gyülésre.

Lelkész és gondnok a 6 véka gabona büntetést soknak tartja és azt 4 vékában — 2 véka buza, 2 véka tengeri — kivánja megállapitani, amiben minden egyháztag készséggel megnyugszik; mely kötelező intézkedés által az egyház vizimalmának jövője biztositva lesz. Kérik ezen határozatnak vagy esperesi, vagy egyházmegyei megerősitését.

Egyházmegyei közgyülésünk a remetei egyházközségi közgyülésnek az emlitett ősgyakorlat törvényerővel való felruházását célzó határozatát — hogy annak kellő jogi alapja és hatálya legyen — olyan alakban erösiti meg, hogy az egyház ne büntetés, hanem rendszeres adóképen vesse ki tagjaira a 2 véka buzát s 2 véka tengerit, melyet az egyház vizimalmában őröltetők a vámmal törlesztenek le; a más malomban őröltetők pedig egyházi adóképen tartoznak megfizetni.

Megerősiti közgyülésünk azon határozatot is, hogy minden egyházi adót fizető tag köteles egy napszámot tölteni az egyház vizimalma gátjainak javitásánál, s ha ezt nem tenné, 1 kor. napszámot tartozik fizetni az egyház pénztárába.

57. *a)* Mezőgyáni lelkész és gondnok beterjesztik a mezőgyáni egyház kérvényét a fi- és leánytanitói állás dijleveleinek módositása, illetőleg az azokban foglalt s eddig természetben nyert föld- és legelőilletmény haszonélvezetének az ott kitüntetett értékben készpénzzel való megváltása tárgyában. Csatolják maguknak a tanitóknak erre vonatkozó indokolt kérvényét; a mezőgyáni egyház presbyteriumának és egyházközségi közgyülésének e kérés teljesitését tartalmazó határozatát, melyet a tanitók elfogadtak; a

régi és uj díjlevelek összehasonlító kimutatását, az érvényben levő díjlevelek 1—1 másolatát, a módositottaknak 3—3 kellően bélyegzett példányát.

Egyházmegyei közgyülésünk — mivel az uj díjlevelek értékének végösszege a régiekétől semmiben sem különbözik, a tanitókra nézve meg előnyösebb, nemcsak azért, mert a hivatalos foglalkozásukban őket akadályozó gazdálkodástól mentek lesznek, hanem főleg azért, mert nyugdijalapul eddig csak a földeknek kataszteri tiszta jövedelme volt felvéve, most pedig az egész készpénzfizetés fel lesz véve — a díjlevelek módositását jóváhagyja, véglegesen megerősiti s 1—1 példányban az egyházkerületi levéltár részére megküldi.

57. *b)* Mezőgyáni lelkész és gondnok beterjesztik a mezőgyáni presbyterium és egyházközségi közgyülés vonatkozó határozatainak kapcsolásával az egyház azon kérvényét, amelyben — hivatkozva a 38—1904. sz. egyházmegyei végzésben nyert azon engedélyre, mely szerint az egyház a mezőgyáni 6. sz. tjkönyvi betétben foglalt és négy alczim alatt megkülönböztetett, továbbá a 652. és 653. sz. tjkönyvi betétben foglalt ingatlanainak egy ujonnan nyitandó tjkönyvi betétben az alczimek törlésével leendő egyesitését kérvényezhesse — most azt kérik, hogy mivel a tervezett telekkönyvi kiigazitás a tanitói földek megváltását czélzó mozgalom megindulása következtében elmaradt, arra adjon engedélyt a nagytiszt. egyházmegyei közgyülés, hogy az ujonnan nyitandó s a mezőgyáni egyház összes ingatlanait magában foglaló tjkönyvi betétben két alczim legyen s a „II. Lelkészi javadalom" alczim alá vétessenek az eddigi s tényleg a lelkész javadalmát képező ingatlanok; az „I. Egyházi alap" alczim alá pedig vétessenek a többi összes ingatlanok azon oknál fogva, mert a tanitók javadalmát képező földek a megváltás folytán tényleg az egyház használatába mentek át.

Egyházmegyei közgyülésünk a mezőgyáni presbyterium és egyházközségi közgyülés e tárgyban hozott határozatait jóváhagyja s engedélyt ad a presbyteriumnak, hogy az egyház több tjkönyvi betétekben foglalt ingatlanainak egy ujonnan nyitandó tjkönyvi betétben két alczim: u. m. „I. Egyházi alap" és „II. Lelkészi javadalom" czim alá a jelzett módon leendő vételét kérvényezhesse.

58. Tanügyi bizottság előadó az egyházmegyei tanügyi bizottság nevében és megbizásából beterjeszti a törvényszerü egyházlátogatóság által összegyüjtött népiskolai statisztikai adatok táblás kimutatásai alapján kidolgozott végösszegezését, ez adatoknak az ehez alkalmazott jelentés kapcsában két példányban, kérvén ennek tudomásul vételét és illetékes helyre leendő eljuttatását.

Egyházmegyei közgyülésünk a népiskolai statisztikai adatoknak két példányban elkészitett végösszegezését a hozzá kapcsolt jelentéssel együtt tudomásul veszi, az egyik példányt az egyházmegyei levéltárba helyeztetni, a másikat pedig az esperesi hivatal utján az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottsághoz felterjesztetni határozza.

59. Olvastatott a számvevőszéknek következő jegyzőkönyvi jelentése:

„Jegyzőkönyv,

felvétetett Nagyszalontán 1905. évi szeptember 6-ik napján a nagyszalontai ev. ref. egyházmegye számvevőszéke által a folyó évi tavaszi közgyülésre be nem adott, valamint az akkor pótlásra visszaadott 1904. évi egyházgondnoki számadások megvizsgálása tárgyában.

Jelenlevők:

a) Kovács Károly elnök, Borbély László, Márton István, Szikszay Lajos számvevőszéki tagok és Bagdi János számvevőszéki jegyző és előadó.

A beregböszörményi egyházgondnok által pótlólag beadott számadás, annak megemlitésével, hogy a kiadások 16., 24., 40., 126. és 171. tételére vonatkozó összegekről csak számla és nem rendes nyugta mellékeltetett — rendben találtatott, miért is a számvevőszék a számadást jóváhagyni s a gondnoknak a felmentvényt — szokásos módon — megadni véleményezi, azzal, hogy a fentebb emlitett kiadási tételekre vonatkozó okmányok pótlandók s annak megtörténte az illetékes lelkész által az esperesi hivatalnál 30 nap alatt igazolandó.

b) A gyantai, kisházai, széplaki egyházgondnokok pótlás végett vissza adott számadásaikban a hiányok pótolva lettek, minélfogva a felmentést megadhatónak javasoljuk.

Megjegyezni kivánjuk azonban, hogy a fentebb is megnevezett gondnokok jövőre igyekezzenek — amennyire lehetséges — az ellennyugtákat a pénzt befizetőkkel, a kiadási nyugtákat pedig a pénzt felvevőkkel aláiratni. Csak ha ez nem lehetséges, abban az esetben igazolják a nyugták értékét lelkész és egy presbyter.

c) A m.-homorogi, cserm̈i rendes, vadászi és gyoroki, valamint az árpádi szegény-alap számadásánál a hiányok pótolva lettek, ennélfogva a fentebb megnevezett gondnokok részére a felmentést javaslatba hozzuk.

d) A szemlaki alapok számadását a kanonika vizitácziό a helyszinen felülvizsgálta, a tételeket a kötvényekkel összehasonlitotta és az alapok összegét meglevőknek találta.

A 4 alap tiszta vagyona 21,971 korona és 09 fillér. Az egyházmegyei küldöttség előtt nyilvánvalóvá lett, hogy a számvevőszék által kifogásolt 6310 korona kötvényeken kiadott összeg az 1904. évi számadás kiadási tételei közé tartozik, mig a 4540 korona összeg az alapok azon részét képezi, mely a folyó 1905. évben lett kölcsönképen elhelyezve s igy ennek csak az 1905. évi számadásban kell elszámolva lenni. A számadás kifogásolására tehát ennek az összegnek az illetéktelen elszámolása adott okot. A számadást, miután most már tisztázva lett a dolog — elfogadásra ajánljuk, illetve a gondnok részére — a szokott fentartással — a felmentvényt javasoljuk.

e) Ezek után Szikszay Lajos számvevőszéki tag az esperesi hivatal 403/1—1905. sz. megkeresése folytán előterjesztette, hogy a cserm̈i egyház templomépitési számadása és pedig: ugy a Vadas Gyula volt lelkész, mint az egyháztanács részéről beterjesztett számadás a számvevőszék által ezuttal szintén vizsgálat tárgyává tétessék és a számvevőszék az észleletekhez képest javaslatot terjesszen az egyházmegyei közgyülés elé.

Ennek folytán az emlitett számadások megvizsgáltatván, számvevőszék a következő javaslatot terjeszti elő:

Minthogy sem Vadas Gyula lelkész számadása — aki az épitkezés eszközlése, az ahoz szükséges pénz beszerzése, a kiadások fedezése, szóval semmi tekintetben megbizva nem volt, sem pedig az egyháztanács számadása okmányolva nincsen, sem a bevételek, sem a kiadások összege meg nem állapitható, a számvevőszék eme hiányok miatt, az eddig beszerzett adatok mellett a számadás helyessége tekintetében határozni nem tud s az ügynek tisztázását csak oly módon véli eszközölhetni békés uton, hogy az egyházmegye közgyülése egy, esetleg a számvevőszék tagjaiból kiküldendő 3 tagu bizottságot bizzon meg és hatalmazzon fel arra, hogy e bizottság ugy Vadas Gyula lelkészt, mint a cserm̈i egyháztanács képviselőit, egy az okmányok beszerzésére szükséges záros határidő alatt maga elé idézhesse s velök a számadást akként ejthesse meg, hogy csak az igazolt tételek fognak figyelembe vétetni. Ha és amennyiben bármelyik fél meg nem jelennék, vagy a leszámolás egyéb okokból ekként sem sikerülne, azon esetre az ügy csakis a rendes birói uton, a cserm̈i egy-

ház által inditandó számoskodási vagy megállapitási perrel lesz megoldható.

Ezzel a jegyzőkönyv felolvastatott és aláiratott.

Kmft.

Kovács Károly,
sz. sz. elnök.

Szikszay László,
sz. sz. tag.

Bagdi János,
sz. sz. pénztárnok, előadó is".

A számvevőszék javaslatait az egyházmegyei közgyülés határozati erőre emeli, azzal, hogy a vizsgálat vezetésével Kovács Károly, Szikszay Lajos és Borbély László urakat bizza meg.

60. A mezősassi presbyterium az egyházközségi közgyülés hozzájárulásával elfogadta Mezősass községének egy iskolai czélra szolgáló ajándékát, mely szerint a község megvásárolta a mezősassi 82. sz. telekkönyvben 345., 346. hrsz. a. foglalt beltelkek Bagdi Istvánt illető $^3/_4$ részét 1000 koronáért s a vonatkozó képviseleti gyülési határozatban kimondotta, hogy az adásvevési szerződés közvetlen az egyház részére állitandó ki.

Bemutatja a képviselőtestületi határozatot, bemutatja a szabályszerüen kiállitott adásvevési szerződést.

A község fentartotta maga részére az ajándékozott ingatlan használati jogát addigra, mig az egyház iskoláját meg nem nyitja.

A presbyterium kéri a megkötött szerződés jóváhagyását.

Egyházmegyénk közgyülése Mezősass községe által a mezősassi egyház részére iskolai czélra adott telekre vonatkozólag már megkötött s az érdekeltek által aláirt adásvevési szérződést jóváhagyja.

Mielőtt azonban e szerződést végmegerősités végett a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésre felterjesztené, utasitja a presbyteriumot, hogy Mezősass község képviselőtestületét kérje meg, hogy az ajándékozás jogerősségéhez szükséges törvényhatósági jóváhagyást kieszközölni sziveskedjék.

61. Az erdögyaraki presbyterium az egyházközségi közgyülés hozzájárulásával a 28/1905. sz. egyházmegyei végzéssel jóváhagyott adókulcsot megváltoztatta s családadót és birtok aránylagos adót állapitott meg.

Az adókulcs megváltoztatását a szükség kényszeritő hatása alatt tették, a kisbirtokos osztályra az eddigi adóteher már élviselhetetlenné vált, az uj adókulccsal a békétlenségnek veszik utját.

Az uj adókulcs két egyháztagra 7—7 koronával, egy egyház-

tagra 110 koronával s egyre 130 koronával hoz nagyobb adóterhet.

A családadó-kulcs szerint az összes egyháztagok 14 osztályba soroztattak s ezen adóval csak a 24 életévét betöltött vagy nagykoru egyháztagot terhelik meg, ha páros, az egész adóval, ha vegyes házas, özvegy vagy magános, a családadó felerészével, kimondván egyszersmind, hogy a 60 évesnél idősebb egyháztagok, ha folyamodnak, ezen adó alól felmentetnek.

5	korona	családadóval	terhelték	meg	azokat,	kik	állami	adót	nem	fizetnek.		
6	„	„	„	„	„	„	5	koronánál	nem	több	állami	adót fizetnek.
7	kor.	családadóval	terhelték	meg	azokat,	kik	5—	10	kor.	áll.	adót	fizetnek.
8	„	„	„	„	„	„	10—	15	„	„	„	„
9	„	„	„	„	„	„	15—	20	„	„	„	„
10	„	„	„	„	„	„	20—	30	„	„	„	„
11	„	„	„	„	„	„	30—	40	„	„	„	„
12	„	„	„	„	„	„	40—	50	„	„	„	„
13	„	„	„	„	„	„	50—	100	„	„	„	„
14	„	„	„	„	„	„	100—	200	„	„	„	„
16	„	„	„	„	„	„	200—	500	„	„	„	„
18	„	„	„	„	„	„	500—	1000	„	„	„	„
20	„	„	„	„	„	„	1000	koronánál	többet	fizetnek.		

A birtok aránylagos adót az állami egyenes adó 25%-ában állapitották meg a végtelenig.

Ezen kivetéssel családadó czimen 1444 korona s birtokaránylagos adó czimen 1417 korona 11 fillért remélenek bevenni, egyéb források eddig 1400 koronát hoztak.

Az egyház és iskola évi szükséglete pedig kiteszen a próbaköltségvetés szerint 3942 korona 30 fillért, mely összegbe a második iskola tanitója részére is fel van véve 200 korona évi fizetés.

Ezen uj adókulcsot az 1906. évi január 1-től fogva kivánják életbe léptetni s az 1848. XX. t.-cz. remélett végrehajtásáig fentartani.

A jelenleg érvényben levő adókulcs kifejezetten neveltetési- és iskolai adót és pedig az állami adó fokozódásához képest kisebbedő %-okban állapitotta meg és a másvallásuak ugy az Erdőgyarakon egyházi adót nem fizető egyháztagok gyermekei tandijáról is intézkedett, az uj adókulcsban ez sem fenn nem tartatott, sem kifejezetten el nem töröltetett s kifejezetten az sem mondatott ki, hogy a 4261 korona 11 fillér bevétel az egyház és iskola egész szükségletét fedezi.

Egyházmegyénk közgyülése az erdőgyaraki presbyterium és egyházközségi közgyülés egybehangzó határozatával elfogadott adókulcsot, mivel ez alapon

az egyház és iskola egész szükséglete fedezhető lesz, az erdőgyaraki viszonyokra tekintettel, jóváhagyja és megerősiti s beleegyezik, hogy ezen kulcs szerinti családi adót, valamint a birtok aránylagos adót is az 1906. évi január 1-től kezdődőleg ez alapon kivethesse és behajthassa.

Mivel azonban a más vallásu, igy az egyházi adót nem Erdőgyarakon fizető egyháztagok gyermekei tandijáról ezen adókulcsban intézkedés nem történt, ezekre vonatkozólag a 28—1895. sz. egyházmegyei végzéssel jóváhagyott presbyteriumi határozatot továbbra is fentartja s feljogositja a presbyteriumot, hogy a más vallásu, vagy az egyházi adójukat nem Erdőgyarakon fizető szülőktől gyermekeik után tandijat szedjen, egy gyermek után 8 koronát, két gyermek után 14 koronát s három vagy több gyermek után 16 koronát.

62. Az erdőgyaraki presbyterium az egyházközségi közgyülés hozzájárulásával, a néhai Miklóssy Béla volt erdőgyaraki lelkész által adományozott s a templom mellett levő telken uj lelkészi lak épitését 10.995 korona 62 filléres terv és költségvetés alapján s a jelenben a lelkész lakául szolgáló épületnek második iskola-tanitó lakásául átalakitását és egy szobának kibővitésével tanterem épitését 2167 kor. 80 filléres költségvetéssel határozta el.

Beterjeszti a vonatkozó végzéseket, a diszes lelkészi lak épület-tervét és költségvetését, melyet az egyházmegyei szekértő is felülvizsgált, beterjeszti a lelkészlaknak iskola-tanitói lakás és tanteremmé átalakitására vonatkozó költségvetést.

Kimutat 10.000 korona körüli fedezetet s beterjeszti a községi elöljáróságnak a képviselőtestület nevében kiadott nyilatkozatát, mely szerint az beleegyezik, hogy az egyháznak adott regále kártalanitási kötvény 2000 korona értéke és kamatai iskolaépitési czélra felhasználtassanak.

Kérik az épités engedélyezését, melyet már az 1906. év tavaszán terveznek az esetben, ha az árlejtés oly kedvezőleg eshetnék meg, hogy az épités az egyháztagok ujabb megterheltetése nélkül lehetséges lenne.

Kimondották, hogy az épitkezésből az egyháztagokra ujabb teher semmi körülmények között nem hárulhat.

Erdőgyarakon 130 tanköteles gyermek van és az uj iskola tantermet 60 gyermek számára tervezik.

Egyházmegyei szakértő a lelkészi lak tervét és költségvetését megvizsgálta és azon módositásokat tett. Nevezetesen:

a 3 és 1/2 méter széles zárt folyosótól 1/2 méternek a szobákhoz hozzáadását javasolja, ugy a szobák 5 méter 25 czentiméter mélységgel birnak s a folyosó még mindig 3 méter széles marad s költségkülönbözetet nem okoz.

Szakértő teljesen elejtendőnek véli a Kégel-tetőzetet, kevesebből lesz a fedél kiállitható, ha az 40 centiméterrel meredekebbé lesz, az udvari szárnyépület tetőzetével egyformán épitendőnek javasolja az utczai épület fedelét is.

A tüzmentesség okából ráma fedelet javasol, hogy a padlásgerendáktól a fedél külön álló legyen, mert a 13/18 czentiméter vastag méretü folyó gerendára a tervezett fedélszerkezet nagyon sulyos, azt nem birja meg.

A ráma gerendáknak 16/18 czentiméter vastagságuaknak kell lenni és a közfalak iránt igy is alá támasztandók.

A vastagabb fák a drága Kégel-fedél és bádogozás tervezet költségéből beszerezhetők, a tüz ellen is biztosabb és erősebb fákból készült fedél a tervezetnél semmivel sem drágább.

A zárt folyósó üveg ablaka a költségvetésbe bevéve nincsen.

A lelkészi uj lakáson melléképületek, keritések, kut nem terveztetett.

Egyházmegyei szakértő a költségvetés szerinti egység árakat megfelelőknek tartja.

Egyházmegyénk közgyülése az erdögyaraki presbyterium és egyházközségi közgyülés jóindulatu törekvését, mely szerint lelkészét egy kellő kényelmet nyujtó diszes lakással kivánja ellátni s a szükséges második iskola felállitásáról is gondoskodik, szivesen veszi, mivel azonban a rendelkezés alatt álló 10.000 koronányi összeggel a 13.000 koronát haladó költségvetés szerinti épületek alig lesznek előállithatók, oda utasitja a presbyteriumot, hogy az elvileg ezennel jóváhagyott terv és költségvetés alapján és pedig az egyházmegyei szakértő által tett, közgyülésünk által az alábbiakban elfogadott, az épület tüzbiztonságára vonatkozó javaslata szigoru betartásával, tehát ennyiben a terv módositásával, tartson árlejtést, s annak eredményéhez képest kérelmezze az épitkezés engedélyezését.

Az egyházmegyei szakértő tüzbiztonság okából a mennyezet gerendáktól egész külön álló rámafedelet s ezt vastagabb fákból épiteni javasolta.

Az egyházmegyei szakértőnek erre vonatkozó javaslatát közgyülésünk elfogadja s ennek betartására a presbyteriumot utasitja; azt azonban, hogy

a zárt folyosót a tervezett szélességben hagyja, vagy abból a szobákat bővitteti, egyenesen a presbyterium belátására bizza, ugyszintén azt is, hogy a fedelet a tervszerü Kégel-fedél szerkezet szerint épittesse.

Mutassa ki azonban a presbyterium, hogy az uj lelkészi lakáson szükséges keritéseket, melléképületeket, melyek a lakáshoz nélkülözhetetlenek, mikor és miből kivánja felépittetni.

Felhivja egyben a presbyterium figyelmét, hogy a község által adott regálekártalanitási kötvény értékesitéséhez kormányhatósági jóváhagyás szükségeltetik.

Nehogy pedig az erdőgyaraki lelkészi lak- és iskolaépités a miatt maradjon el, mert egyházmegyénk legközelebbi közgyülését csak a jövő év tavaszán tartja meg, megbizza és felhatalmazza az esperesi hivatált, hogy a fedezet kimutatásával az épitkezést engedélyezze.

63. A feketegyarmati presbyterium jóváhagyás végett beterjeszti az Aradmegyei ármentesitő és belviz-szabályozó társulattal a lelkész használatában levő földből 1033 □ ölnek 619 kor. 80 fill. kártalanitási és a tanitók használatában levő földből 14 □ ölnek 8 kor. 40 fillér kártalanitási összegben megtörtént kisajátitására vonatkozó szerződéseket vázlatrajzokkal.

A kisréti szőlőföldekből a fekete-körösi védtöltés 3 méterrel szélesbitése czéljából vált szükségessé a kisajátitás s a kártalanitási összeg fedezi, amit az egyház földje megcsonkitásával elérni remélt, az a helyi forgalmi értéket jóval felül haladja s ezzel egy régen huzódó kérdés nyert megoldást.

Kéri a presbyterium a szerződések jóváhagyását, kimondván egyszersmind, hogy a kisajátitási összeg elidegenithetetlen törzsvagyont képez s addig is, mig az ingatlanba fektethető lesz, annak kamatai lelkészt és a tanitókat illeti.

Egyházmegyénk közgyülése a feketegyarmati 222. sz. tjkvben 978. hrsz. a. foglalt ingatlanból a 922/2. hrsz. a. részletre 1033 □ öllel és a feketegyarmati 223. sz. telekkönyvben 942. hrsz. a. foglalt ingatlanból a 942/2. hrsz. a. részletre 14 □ öllel az Aradmegyei ármentesitő és belvizszabályozó társulat javára kötött kisajátitási szerződéseket jóváhagyja s ugyanazokat végmegerősités végett a tiszántuli főtiszteletü egyházkerületi közgyülésre felterjeszteni rendeli.

Egyszersmind a feketegyarmati gondnokot utasitja, hogy ezen tőkékről mint az egyház elidegenithetetlen vagyonáról évről-évre számadást adjon s azok kamatait a belhivatalnokoknak adja ki és pedig a lelkésznek a 619 kor. 80 fill. és a tanitóknak a 8 kor. 40 fill. kamatait.

64. A belényesi presbyterium 13—1905. sz. végzésével bemutatja a belényesi 949. sz. telekkönyv hiteles kivonatát, mely szerint a róm. kath. és helv. hitv. egyházközség nevére mint közös birtok van felvéve az 50. hrsz. a. 3 hold 1281 □-öl temető s mivel e temető-kertet megosztva $^2/_3$ részében az ev. ref. egyház és csak $^1/_3$ részében a róm. kath. egyház használja, és mivel a róm. kath. egyházat eredmény nélkül szólitották fel arra, hogy az ott most folyamatban levő betétszerkesztés alkalmával bélyegmentesen eszközöljék az elkülönitést, egyházmegyénk közgyülése támogatását kéri, kimondván, hogy semmi szin alatt nem engedi meg, hogy az továbbra is elkülönitetlenül maradjon annálinkább, mert itt a róm. kath. egyháznak birtokfoglalási szándéka van, pedig a legrégibb emberek is tudják, hogy a temető-kert azon határok között illeti a két egyházat, ahogy azt a természetben birtokolják.

A telekkönyvi kivonat igazolása szerint ezen temető a helyszineléskor kimaradt s a belényesi kir. járásbiróság által az 1896. évben helyszineltetett.

A presbyterium előbbi határozata értelmében 1905. évi márczius hó 31-én mindkét egyház küldöttei helyszini bejárást tartottak s ott a róm. kath. egyház megbizottai azt jelentették ki, hogy a több százados gyakorlat szerinti használattal nem elégszenek meg, hanem az egésznek a fele részét követelik.

Lelkész a betétszerkesztésiirodában is azt a felvilágositást vette, hogy a telekkönyvi betétben fele részes birtokosokként fognak bejegyeztetni.

Utasitja egyházmegyénk közgyülése a presbyteriumot, hogy a betétszerkesztő-bizottság által tartandó tárgyaláson megbizottai által képviseltesse magát, jelentse be azon kivánságát, hogy a tényleges birtoklásnak megfelelőleg szerkesztessék az uj telekkönyvi betét s ha a bizottság elutasitaná, mivel az uj telekkönyvi betétben a tulajdoni arány meghatározandó és a bizottság egyenlő fele felerészes tulajdonosoknak venné be a tulajdonos két egyházat, a kitüzendő felszólamlási határidő alatt — 6 hó alatt — óvását, felszólamlását a presbyterium

terjessze elő s az eredményről tegyen jelentést egyházmegyénk közgyüléséhez.

65. Sulyok István bihari esperes meghivót küld a nagyváradi ev. ref. tanitónőképző-intézet f. 1905. év szeptember hó 8-án, az intézet disztermében történendő ünnepélyes megnyitására, meghivván egyházmegyénket ez ünnepélyen való részvételre.

Egyházmegyénk közgyülése örömmel értesül a nagyváradi internátussal egybekötött ev. ref. tanitónőképző-intézet megnyitásáról; a f. hó 8-án tartandó megnyitó ünnepélyen a megjelenésre, esperes vezetése mellett, a közgyülés tagjait s buzgó hitfeleinket fölkéri.

66. Sonkolyosi lelkész 99. sz. alatt beterjeszti a jánosfalvai templom és torony renoválási munkálatának felülvizsgálatáról és átvételéről szóló jegyzőkönyvet, mely szerint a munka hiven jó anyagból, elismerést érdemlő módon van előállitva, miért is Veress Károly szakértő és felülvizsgáló a bánatpénz visszatartása mellett az összes épitkezési költségek kifizetését javasolja. Ezzel szemben lelkész jelenti, hogy az összes épitkezési költség vállalkozónak kifizettetett, melyről való számadást a gondnoki számadás kapcsán eszközlik.

Egyházmegyénk közgyülése az 51—1902. sz. egyházmegyei végzéssel jóváhagyott terv és költségvetés szerint eszközölt és bevégzett jánosfalvai templom és torony munkálatát és átvételét, vállalkozónak az épitési költségek kifizetését Veress Károly szakértő beterjesztett véleménye alapján tudomásul veszi és jóváhagyja.

67. A tanitói segélyegylet elnöke, Kiss Gábor beterjeszti a segélyegylet 1904—5. évi pénztári számadását, ennek helyességét és jóváhagyását igazoló választmányi és közgyülési jegyzőkönyvi kivonatokat s a segélyegylet 1904—5. évi müködéséről szóló elnöki jelentéssel együtt.

Jelentésében kiemeli, hogy a nagyméltóságu m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium 1000 koronás alapitványáról szóló „Kimutatás-“t esperes urhoz ez év február havában beküldötte, hogy a pénztárt Szőke János és Varga Károllyal együtt megvizsgálták és rendben találták, mely szerint az egyesület kamatozó tőkéje 1905 május hó 1-én 51,129 kor. 14 fillér; a kamathátralék és egyéb értékekkel együtt 53,223 kor. 93 fillér.

Bevétel volt a mult évi állaggal együtt: 54,717 kor. 06 fillér. Kiadás 3587 kor. 92 fillér; maradvány 51,129 kor. 14 fillér. Szaporodott ez évben az egylet vagyona 1044 korona 74 fillérrel. Segélyezésre 30 egyénnek kiadatott 2874 kor. 07 fillér. A segélyegyletnek van 72 tagja, kik közül 32 számfeletti; a fizető csak 40.

Végül sajnálattal tesz említést arról, hogy egyházmegyénk tanitói között igen sokan vannak olyanok, kik a többszöri felszólitás daczára sem lépnek be az egyesületbe.

Egyházmegyénk közgyülése a segélyegylet elnökének jelentését tudomásul veszi és jóváhagyja. Egyben utasitja és felhatalmazza a segélyegylet elnökét arra, hogy 52—1892. számu egyházmegyei végzés értelmében egyházmegyénk tantestületének mindazon tagjait, kik eddig és ezután is véglegesittettek és véglegesittetnek, minden felszólitás és kérés mellőzésével csak arról értesitse, hogy a segélyegyletnek kötelezett tagjai lettek és hogy a javadalmazásuk után esedékes tagsági dijat fizessék be.

68. *a)* Tamásdai lelkész 27. sz. alatt beterjeszti a tamásdai presbyterium 16—1905. számu azon végzését, melyben Lakatos Károly okleveles tanitót egy évi sikeres müködése után véglegesen megerősittetni kéri.

Lakatos Károly okleveles tanitót, ki a törvényszerü egyházlátogatóság jelentése szerint kitünő eredménnyel müködött az elmult 1904—5. isk. évben, egyházmegyénk közgyülése véglegesen megerősiti a tamásdai kántortanitóságban azon kötelezettséggel, hogy az egyházmegyei tanitói segélyegyletbe belépni és az esküt letenni tartozik.

68. *b)* Kötegyáni lelkész a f. év április hó 9-én tartott egyháztanácsi ülés 24. számu végzése alapján Somogyi Mária okleveles tanitónő végmegerősitését kéri egyházmegyénk közgyülésétől.

Csatolja a presbyterium erre vonatkozó határozatát, mely szerint Somogyi Mária tanitónőt müködésének kitünő eredményére való tekintetből állásában egyhangulag örömmel állandósitja és az őszi egyházmegyei közgyüléstől végleges megerősitését kérelmezi.

Egyházmegyénk közgyülése Somogyi Mária okleveles tanitónőt beterjesztett okmányai alapján állásában véglegesiti, kötelezvén öt a tanitói segélyegyletbe belépni.

68. *c)* Nagyzerindi lelkész 189. sz. alatt beterjeszti Hevesi József nagyzerindi vegyesiskolai tanitó kérvényét, melyben egyházmegyei közgyülésünktől állásában leendő végmegerösitését kéri, mivel az egy próba évet jó sikerrel eltöltötte.

A presbyterium ugyancsak azon esetben hajlandó öt véglegesiteni, ha a fizetésében álló 12 hold föld haszonélvezetéről lemond.

Egyházmegyénk közgyülése Hevesi Józsefet, tekintettel az egyházi látogatások alkalmával tapasztalt jó eredményre, fedhetlen életére, a nagyzerindi vegyes iskolai tanitói állásban véglegesiti azzal, hogy az egyházmegyei végzés és az idevonatkozó törvény §-a értelmében, az egyházmegyei tanitói segélyegyletbe belépni s az esküt letenni tartozik. A nagyzerindi presbyteriumot pedig, a törvényes következmények terhe alatt, arra utasitja egyházmegyénk közgyülése, hogy Hevesi József fizetését, a dijlevélben foglaltak teljes épségben hagyása és betartásával, szolgáltassa ki.

69. Kiss Gábor a tanitói segélyegylet elnöke beterjeszti a f. évi junius 30-iki segélyegyleti közgyülés által módositott alapszabályt 3 példányban, a régi alapszabály egy példányával együtt.

Kéri annak jóváhagyását és megerősités végett az illetékes helyre pártolólag felterjeszteni.

Egyházmegyénk közgyülése a tanitói segélyegylet módositott alapszabályát jóváhagyja, megerösités végett a nagyméltóságu m. kir. belügyminiszteriumhoz felterjeszteni határozza.

70. Debreczeni István, debreczeni főgymnasiumi VII-ik osztályu tanuló, egyházmegyénk alapitványára leendő felvételét kéri.

Folyamodó beterjesztett általános jó iskolai bizonyitványa alapján egyházmegyénk alapitványára felvétetik; miről a debreczeni főgymnasium igazgatósága ezen végzés megküldésével értesittetik.

71. Lakatos Károly tamásdai tanitót, miután hivatalában végleg megerösittetett, fölhivja az elnöklő esperes az egyházi törvény 427. §-a értelmében a kötelező eskü letételére.

Lakatos Károly tamásdai tanitó az egyházkerület 433—1898. sz. határozatában megszabott esküt leteszi az egyházmegyei közgyülés szine előtt

s elnöklő esperes által buzditó szavakkal s áldáskivánattal bocsáttatik el.

72. A jegyzőkönyv hitelesitésére

Széll Kálmán esperes elnöklete alatt s a jegyzők közbenjöttével, dr. Balogh Elek, Böszörményi Lajos, Hadházy Kálmán, Szikszay Lajos, Nagyszalontán lakó tanácsbirák fölkéretnek.

Birósági ülés.

Jegyzőkönyv,

mely fölvétetett a nagyszalontai ev. ref. egyházmegye 1905. szeptember hó 7-én Nagyszalontán tartott birósági üléséről.

Jelen voltak: Széll Kálmán esperes és gróf Tisza István egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: Balog Ambrus, dr. Márk Ferencz, Nagy Imre, Böszörményi Lajos, Csécsi Imre lelkészi, dr. Balogh Elek, Benedek László, Hadházy Kálmán, gróf Tisza Kálmán és Szikszay Lajos világi tanácsbirák.

73. Széll Kálmán esperes felhivja birróságunkat, hogy az egyházi törvények 283. §-a értelmében az időszaki tanács tagjait válassza meg, miután az 1904 augusztus hó 31-én történt választás hatálya egy év elteltével lejárt.

Birróságunk a rendes elnökségen kivül az időszaki tanácsba megválasztja rendes tagokul: Balog Ambrus, dr. Balogh Elek, Benedek László; póttagokul: Böszörményi Lajos, Nagy Imre, gróf Tisza Kálmán tanácsbirákat.

Az 58. számot hitelesitette a közgyülés. A többi összes számokat hitelesitették 1905. szeptember 17-én Nagyszalontán: Széll Kálman esperes, dr. Balogh Elek, Szikszay Lajos, Hadházy Kálmán tanácsbirák.

A 37—43, 46, 47, 49, 65, 71—73. számokat jegyezte Nagy Imre lelkészi főjegyző.

A 45, 50—57, 59. számokat jegyezte Szabó István lelkészi aljegyző.

A 60—64. számokat jegyezte Hadházy Kálmán világi főjegyző.

A 44, 48, 66—70. számokat jegyezte Sütő Antal világi aljegyző.

Az 58. számot jegyezte Bagdi János számvevőszéki jegyző.

Mindezen számoknak (a 71—73. kivételével) az illető jegyzők előadói is voltak.

II.

Tárgymutató.

Imádság és a közgyülés megnyitása után:

37. Gyülési képviselők igazolása. N I.
38. Jelentés a meg nem jelent tagokról. N. I.
39. Tanácskozás sorrendjének megállapitása. N. I.
40. Bizottsági jelentés az egyházmegyei aljegyzőre beadott szavazatok felbontásáról és Szabó István eskütétele. N. I.
41. Esperesi jelentés a törvényszerü egyházlátogatásról. N. I.
42. „ „ az elnökileg elintézett ügyekről. N. I.
43. „ „ a scontró ügyekről. N. I.
44. „ számadás az általa továbbitott pénzekről. S. A.
45. A nagyváradi internátus és tanitóképző ügye. Sz. I.
46. Véleményes jelentés az istenitiszteleti rendtartásra vonatkozólag. N. I.
47. A nagyzerindi ügy. N. I.
48. Feketetótii lelkészválasztás. S. A.
49. Csermői lelkészi dijlevél és kongrua megállapitása. N. I.
50. A pankotai egyház közalapi segély kérvénye. Sz. I.
51. A remetei „ „ „ „ Sz. I.
52. Ref. segélyegyleti kérvények: *a)* a belényesi-, *b)* a csermői-, *c)* a szintyei egyháztól, *d)* az ágyai-, *e)* a gyantai lelkésztől, *f)* a magyarcsékei előkönyörgő tanitótól. Sz. I.
53. Rendes államsegélyért kérelme: a lippai, csermői, szintyei, m.-gyoroki, belényesi egyházaknak, a belényesi lelkésznek s a remetei egyháznak. Sz. I.
54. Rendkivüli államsegélyt kér: *a*) a belényesi-, *b*) a fenesi-, *c*) a belényes-ujlaki lelkész. Sz. I.
55. A csermői egyház 261 kor. 38 f. egyetemes egyházi költség czimen fennálló hátralékos tartozásainak töröltetését kéri. Sz. I.
56. Remetei egyház kérvénye a vizimalom ügyében. Sz. I.
57. *a*) *b*) A mezőgyáni egyház két kérvénye a tanitói módositott dijlevelek tárgyában. Sz. I.
58. Tanügyi bizottság jelentése. Sz. I.

59. Számvevőszék jelentése. B. J.
60. Mezősassi egyház felterjesztése a község által iskolául adományozott telek tárgyában. H. K.
61. Erdőgyaraki egyházi adókulcs. H. K.
62. Erdőgyaraki iskola- és lelkészlakás épités ügye. H. K.
63. Feketegyarmati lelkészi és tanitói földekből kisajátitás. H. K.
64. Belényesi temető telekkönyvezése. H. K.
65. Meghivás a nagyváradi tanitónőképzőintézet ünnepélyes megnyitására. N. I.
66. Jánosfalvai templomépitésről szakértői jelentés. S. A.
67. Jelentés a tanitói segélyegyletről. S. A.
68 *a*) Lakatos Károly tamásdai-, *b*) Somogyi Mária kötegyáni-, *c*) Hevesi József nagyzerindi tanitók végmegerősitést kérnek. S. A.
69. A tanitói segélyegylet alapszabályának módositása. S. A.
70. Debreczeni István 7. gymn. tanuló az egyházmegye alapitványára fölvételét kéri. S. A.
71. Lakatos Károly tamásdai tanitó eskütétele. N. I.
72. Jegyzőkönyv hitelesitésére bizottság. N. I.

Birósági ülés.

73. Időszaki tanács megalakitása. N. I.